

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שינתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

צו תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

דיני ברכת שהחיינו

הקורא את המגילה מברך לפניו ג' ברכות, על מקרא מגילה, ושעשה נסים, ושהחיינו, וביים חוזר ומברך שהחיינו. ונכון לכיון בברכת שהחיינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים, ויודיע זה להש"ץ המברך דבעי כונת שומע ומשמיע, ויכוין זה בברכת שהחיינו דיום, ומי שאין לו מגילה לא יברך שהחיינו על משלוח מנות וסעודה, וי"א דראוי לברך זמן על היום, ולכאורה היה לו לברך ג"כ ברכת שעשה נסים וצ"ע למעשה, אכן אם היה לו מגילה בלילה ובירך אז שהחיינו לכר"ע א"צ שוב לברך ביום. **אם אבל קורא את המגילה יברך אחר הברכות, משום ברכת שהחיינו והאבל יקרא את המגילה.**

דיני ברכה אחרונה

אם נשתתק הקורא באמצע המגילה א"צ הקורא השני העומד תחתיו להתחיל בראש רק יתחיל ממקום שפסק הראשון, וכ"ש שא"צ לברך מחדש. ואחד יכול לברך ושני קורא בין ברכה ראשונה ובין ברכה אחרונה, ובלבד שיכוין להוציא השומעים והם יכוננו לצאת. ולאחריה נוהגין לברך הרב את ריבנו. ואין לומר האל הרב וכן אין לומר בא"ר האל הנפרע רק בא"י הנפרע. אם לא בירך לא לפניו ולא לאחריה יצא ואם נזכר באמצע שלא בירך יברך בין הפרקים. ונהגו לומר בלילה אשר הניא אבל לא ביום, ואין לברך אחריה אלא בצבור, אבל הברכות שלפניה גם היחיד צריך לברך.

שח באמצע הקריאה מה דינו?

אין לשוח בעוד שקורין אותה בין השומע ובין הקורא ואפילו בד"ת, ובדיעבד יש חילוק בהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפילו אם חיסר לשמוע תיבה אחת, אבל הקורא יצא, ולפעמים אפילו לכתחלה מותר כגון לשאול בין הפרקים מפני הכבוד, ובשי"ג מסתפק מה נקרא במגילה בין הפרקים, י"א דפרקים נקראת בין תחלתה לאיש יהודי ובין איש יהודי לבין בלילה ההוא, וי"א דכיון שיש בה פרשיות אע"פ שהן פרשיות סתומות מ"מ פרקים נקראו. וכ"ז לענין שיחה באמצע הקריאה, אבל אם שח בין הברכה לתחלת הקריאה בין השומע ובין הקורא הפסיד הברכה, וכן בין הקריאה לסוף הברכה ג"כ אסור להפסיק בין השומע ובין הקורא. ובדיעבד אם שח בינתיים יש לעיין להטור אם יוכל לברך ברכת הרב, ולבעה"ע דהברכה אין שייכא כ"כ למגילה אלא הודאה בפ"ע בודאי יוכל לברך.

מי שיצא כבר האם יכול להוציא אחרים?

אע"פ שיצא כבר מברך להוציא את אחר ידי חובתו, וכ"ש דיכול להוציאם בקריאה אע"פ שיצא כבר, וי"א דלענין ברכה אם יודעין בעצמן לברך יברכו בעצמן, ומנהג העולם להקל להוציאן בכל גוונ. ויקראנה לנשים אחר שיצא מביהכ"נ דמצוה שיצא בעצמו בקריאת הצבור, אכן אם מכין שלא לצאת באותה קריאה שפיר דמי לצאת אח"כ בקריאת הצבור. וכשהוא מברך לנשים טוב שיברך לשמוע מגילה.

האם מותר להקדים קריאת המגילה בשביל התענית?

מי שהוא אנוס קצת מחמת תענית יכול לשמוע קריאתה מבע"י מפלג המנחה ולמעלה דהוא שעה ורביע קודם הלילה, אכן יתפלל מקודם. אכן כ"ז אם הוא נוהר תמיד להתפלל מנחה קודם פלג, ואף שהמחמיר תע"ב מ"מ לענין חולה ומצטער שמיקל לקרות מבע"י קצת יש לו ע"מ לסמוך. ואפשר במקום שהדחק גדול אף בצבור יש להקל לקרות אף שאין עדיין לילה גמורה.

האם מותר לאכול קודם קריאת המגילה?

אסור לאכול קודם שישמע קריאת המגילה אפי" התענית קשה עליו, ואם הוא אדם חלוש והשהייה יזיק לבריאותו ויכול לבוא לידי חולי, וטעימה מעט אינו מספיק לו שרי לאכול, וחולה אפילו אין בו סכנה היה לו לאכול מבע"י, ובדיעבד שהתענה אין להחמיר ורשאי לאכול קודם קריאת המגילה אם לא יספיק לו טעימה מועטת, אך יבקש מאחד שיוזכרנו לקרוא את המגילה אחר אכילתו, וזה מהני אף באדם חלוש שיוכל לבוא לידי חולי.

האם מותר לטעום קודם קריאת המגילה?

דוקא אכילה אסור אבל טעימה בעלמא שרי, וע"כ טוב יותר להקל לאיש הנ"ל שיטעום קודם קריאת המגילה ולא להקל לקרות מפלג המנחה ולמעלה, ד"א דקודם צה"כ אינו יוצא כלל אפילו דיעבד, ואפילו טעימה אין להקל אלא לצורך גדול דהיינו חולה קצת או מי שמתענה והתענית קשה לו, ושיעור טעימה היינו כביצה פת או משקין כשיעור ביצה. ולדעה זו אפילו בין השמשות אין לקרות, ובדיעבד אם קרא בבין השמשות ג"כ צ"ע אם לא באונס והכרח גדול יש להקל. ואפילו קרא מקצתה קודם צאת הכוכבים לא יצא וצריך לחזור ולקרות ובלי ברכה. ומ"מ המיקל לחולה ולילודת למהר קריאתו מבעוד יום קצת יש לו על מי לסמוך. וכ"ש שאסור לישן קודם קריאת המגילה ואפילו דעתו רק לישן קימעה, וה"ה ביום אפילו כבר התפלל אסור לאכול קודם קריאתה. ספק אם קרא את המגילה אפשר דלא אמרינן בזה ספיקא דרבנן לקולא.

הסדר לאחר קריאת המגילה בלילה

אחר קריאת המגילה בערבית אומר ואתה קדוש, ואחר שמו"ע אומר ק"ש עם תתקבל, ואחר אמירת ואתה קדוש שאומרים אחר קריאת המגילה יאמר ק"ש בלא תתקבל, וי"א דיוכל ג"כ לומר תתקבל ויחזור תתקבל על תפלה דבסדר קדושה, ובשחרית יאמר חצי קדיש אחר ש"ע, ולאחר סדר קדושה ק"ש עם תתקבל. ואם חל במוצאי שבת קורין המגילה, ואח"כ אומר ויהי נועם ואתה קדוש, ואח"כ מבדילין ואומרים ויתן לך.

דיני על הנסים

אומר על הנסים בלילה וביום, ואפילו אם הקדים להתפלל ערבית קודם צאת הכוכבים, ואם לא אמרו אין מחזירין אותו. ואין אומרים על הנסים רק ביום י"ד אבל לא בט"ו, מיהו אם אמרו אין מחזירין אותו. כרכים הספיקות אם הם מוקפות חומה אומרים על הנסים בתפלה בשני ימים. שחרית משכימין לביה"מ. אין לחלוץ התפילין אף שהתפללו כבר עד אחר קריאת המגילה.

הקורא לנשים אחר שכבר יצא מי מברך ואיזה ברכות מברך?

זכות הלימוד

לימוד שבת ערך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
 המרכז ללימודים של ישיבת
 מתיבתא ומוסקל

הסדר לאחר קריאת המגילה ביום

מעוֹת שגבה אותן הגבאי לחלקם לעניים לסעודת פורים אין יכול לשנותן לומר דיין בפחות והמותר יפול לכיס של צדקה, אבל לוקחין עגלים לרוב בכל המעות והמותר שלא יספיקו לאכול בפורים ימכר ויפול לכיס של צדקה. **מעוֹת שחשב בלבו לחלקם לעניים ביום פורים אינו רשאי לשנותו**, ודוקא הגבאים אבל העני יכול לעשות בו מה שירצה. אם יש מנהג באותה העיר לתת מעות פורים לחזן אין איסור בדבר אבל לא נפקי בזה ידי מתנות לאביונים אפילו אם החזן הוא עני אא"כ מחלקים מהם לעניים.

למי צריכין ליתן מעות פורים?

אין מדקדקים במעות פורים אלא כל מי שפושט ידו ל**יטול נותנים לו**, ובמקום שנהגו ליתן אף לעכו"ם נותנים, אבל בעיר שלא הורגלו עדיין בכך זה הנותן פרוטה לעכו"ם גוזל לעניים ומראה בעצמו כאלו מקיים בהם ומתנות לאביונים, ומ"מ אף בעיר חדשה כל שיש בזה דרכי שלום נותנים.

דיני סעודת הלילה

מצוה להרבות בסעודת פורים ובסעודה אחת יוצאים. סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו, ומ"מ גם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה, ואפילו כשחל הי"ד במוצאי שבת דעשה סעודה חשובה בסעודה שלישית מ"מ צריך להרבות קצת בלילה לכבוד פורים, אך אינה סעודה כמו למחר דשם צריך להרבות יותר. ובליל ט"ז אין מחוייב לאכול, וביום ט"ז חויב לאכול קצת, אבל פת למ"ד דבעינן א"צ כ"א ביום י"ד לעיירות וט"ז לכרכין. נכון ללבוש בגדי שבת ג"כ **מבערב** וימצא אח"כ בביתו נרות דולקות ושולחן ערוך ומטה מוצעת.

דיני סעודת היום

חייב אינש לבסומי בפוריא, וכ"ז למצוה ולא לעכב, ומ"מ יראה להיות זהיר בענין נט"י וברכת המוציא ובהמ"ז, ויהיה שמחה של מצוה, וסעודת פורים ומתנות לאביונים ומשלוח מנות אפשר דצריך כונה ע"ז לשם מצוה. **ואין להתענות בפורים**, מלבד בתענית חלוס יתענה עד אחר מנחה ויאכל קודם ביאת השמש רק פ"א. הנשבע להתענות בפורים יראה להתיר שבועתו.

אימתי עושין סעודת פורים?

נוהגים לעשות סעודת פורים לאחר מנחה וערבית ותפללו בלילה, ומשובח מי שעושה סעודה בשחרית, ויקבץ אנשי ביתו וחבריו דא"א לשמוח כראוי ביחד, ומ"מ יהיה שמחה של ד"ת. וכשחל פורים ביום ששי יעשו הסעודה בשחרית קודם חצות היום לכתחלה. וי"א דאם הזיק אחד את חברו מכח שמחת פורים פטור מלשלם, ויש מחלקין בין היוק גדול לקטן בין בגוף בין בממון דבהזיק גדול מקפדין ואין מנהג לפטור בהזיק גדול, ואם כיון להזיק בכ"א חייב.

מוציאין ס"ת וקורין בפרשת ויבא עמלק עד מדור דור, ואומרים ח"ק ואע"פ שאין בה אלא ט' פסוקים, ואין המנהג לכפול פסוק האחרון של הפרשה. ומחזיר הס"ת למקומו ואח"כ קורין המגילה ומברכין אחריה ברכת הרב את ריבנו וצריכין כולן לשמוע הברכה, ואין נכון לומר אז קדיש אחר סיום המגילה, ואח"כ אומרים סדר קדושה. **כשיש מילה בפורים מלין התינוק קודם קריאת המגילה**, וי"א דיקדים קריאת המגילה.

דיני מתנות לאביונים

חייב כל אדם בין איש ובין אשה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים, ולא יתן להם קודם פורים, ורשאי ליתן מאכל או מעות ואפילו שתי פרוטות דשוה פרוטה חשובה מתנה אבל לא בפחות. **אם החליף סעודתו בשל חבירו יצא ידי מתנות**, וע"כ עני המתפרנס מן הצדקה יתן שתי מתנות לשני אביונים ויחזרו הם ויתנו לו, ולכתחלה צריך ליתן לאביון דבר הראוי ליהנות ממנו בפורים מאכל או מעות שיוכל להוציא בפורים. ומוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, והשתי מתנות צריך ליתן משלו ולא משל מעשר וההוספה שמוסיף יוכל ליתן משל מעשר. צ"ע מתנה לאביון אי מהני ע"מ להחזיר, ומשלוח מנות לא מהני כי מצוה מאכל ומשקה שישמחו בפורים. ומחצית השקל אם מחלקין לעניים יוצאין ידי מתנות לאביונים.

דיני מחצית השקל

יש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן וזכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר ויש ליתן ג', והגבאים שנותנין מתחלה בהקערה של צדקה ג' חצאי ר"כ וכשבא אחד ליתן המחצית השקל נותן לו הגבאי תחת מעותיו הג' חצאי ר"כ והוא נותן אותם להקערה אולי כיון שבכר נהגו כך הו"ל כאלו התנו בהדיא כל הנותנים לצדקה שנותנים על אופן זה שיהיה להגבאי רשות לזה. ומי שעוזרו הקב"ה שיכול ליתן ר"כ אחד וזכר למחצית השקל וג' חצאי ג"פ לענין מה שכתוב בפרשה ג' פעמים תרומה אשרי ושוב לו.

מי ומתי נותנין המחצית השקל?

יש ליתנו בליל פורים קודם שמתפללים מנחה, ובמדינתנו נוהגין ליתנו בשחרית קודם קריאת המגילה, ועכשיו נוהגין ליתן מחצית השקל קודם מנחה ובשחרית מעות מגילה. **ואין חייב ליתנו רק מי שהוא מבין עשרים ולמעלה**, וי"א דמבין י"ג ולמעלה חייב במחצית השקל, וכ"ז מדינא אבל המנהג הוא ליתן אפילו בעד בניו הקטנים ואשה מעוברת בעד ולדה. כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק. ועני המתפרנס מן הצדקה צ"ע אם מחוייב ליתן מחצית השקל.

האם מותר לשנות מעות פורים לצדקה אחרת?

מהיכן יקח המחצית השקל שרוצה ליתן לתוך הקופה, שיהי' באופן הנכון ביותר?

הגנה בעצמך...

לימוד שולחן ערוך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
אסור להעתיק מל ידוע
© מהתחלת המסע

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

דיני קריאת המגילה - סימן תר"צ - ח"ג

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
חסר איזה תיבה בקריאה או בשמוע	אם חסר לגמרי איזה תיבה לכל הפוסקים חזרו ומברך אף שאין מפסידו הקריאה ואפילו חסר אות אחת בקריאתו חזרו (באה"ל אין)	שצריך לקרות כולה	לח"א חזרו ואינו מברך בשאין מפסידו הקריאה (באה"ל אין)	דחשש לדעת הרי"א (באה"ל אין)
האמירת עשרת בני המן בנשימה אחת	צריך הקורא לומר עשרת בני המן ועשרת (ש"ע ט"ז)	להודיע שכולם נהרגו ונתלו כאחד (ש"ע ט"ז)	יצא אפילו הפסיק ביניהם אפילו (רמ"א ט"ז מ"ב נ"ג)	דאינו מעבב
האמירת עשרת בני המן בנשימה אחת לכל הקהל	יש נוהגים שכל הקהל אומרים עשרת בני המן (מ"ב נ"ד)	כדי לאמרה בנשימה אחת	למ"ב רק הקורא יאמרם וכל הקהל ישמעו כמו כל המגילה (מ"ב נ"ב)	דס"ל שאינו מנהג (מ"ב נ"ב)
להתחיל הנשימה אחת מחמש מאות איש	לכתחילה נוהגים כן (רמ"א ט"ז)	דעשרת בני המן היו שרי חמישים על חמש מאות איש (מ"ב נ"ד)	מי שיש לו נשימה קצרה ואינו יכול יתחיל הנשימה מן ואת פרשנדא (מ"ב נ"ד)	דהתחיל מחמש מאות איש מנהג בעלמא ועשרת בני המן מדינא דגמרא (מ"ב נ"ד)
צריך שיאמר	ארור המן ברוך מרדכי ארורה זרש ברוכה אסתר ארורים כל עכו"ם ברוכים כל ישראל וגם חרבונה זכר לטוב (ש"ע ט"ז)	מקדים ארור המן לברוך מרדכי דרשעתו היתה מקדם (ערוך השלחן כ"ב)		
לפשוט המגילה כאגרת	מנהג כל ישראל שהקורא פושט וי"א אפילו השומעים (ש"ע י"ז שע"צ נ"י)	להראות הנס (ש"ע י"ז)	היחידים השומעים אין צריכין לפשוט (מ"ב נ"ה)	
האופן שפושט המגילה	פושט קודם שמתחיל לברך - ופושט כולה ואינו מניחה כרוכה אלא כופל אותה דף על דף אפילו מה שעתיד לקרות (מ"ב נ"ז שע"צ נ"א)	שלא יהיה הפסק בין ברכה לקריאה (מ"ב נ"ז)	יוהר שלא יגרור ע"ג קרקע או שלא תהי' תלוי מעל השלחן (מ"ב נ"ז)	שלא תהי' גנאי כתבי הקדש (מ"ב נ"ז)
לכרוך המגילה אחר הקריאה	כרוכה כולה ומנחה לפניו על המגלה ואע"פ מברך ואפילו התחיל ברוך אתה פוסק קודם שמוזכר השם וכרכה (מ"ב נ"ז)	דגנאי להמגילה שתהיה מונחת כך עד שיברך (מ"ב נ"ז)	לא יניחה על מקומה קודם הברכה ולא יברך קודם שכרכה דלא במג"א (שע"צ נ"ב נ"ד)	הפסק - גנאי
לומר הד' פסוקי גאולה	המנהג בקול רם והחזן חוזר וקורא אותן (רמ"א י"ז)	משום שמחה - שמעיה לכתחילה לשמוע כל המגילה מתוך הכתב (מ"ב נ"ח)		
להכות המן	מנהג להכות כשקורין בביהכ"מ והחכם צבי היה מכה ברגליו וטופח בסנדלו כשהגיע להוכרת המן (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)	שימחה שמו ושם רשעים ירקב והמנהג התינוקות לצור צורת המן על עצים ואבנים או לכתוב עליהם ולהכות זה על זה (רמ"א י"ז)	אין לבטל שום מנהג או ללעוג עליו - והמהרי"ל לא היה חושש להכות המן וי"א יצא שכרם בהפסדו (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)	כי לא לחנם הקבעו - שמבלבין הרבה ואינו נכון לשתוק דאסור לכתחילה להפסיק יותר מכדי נשימה (רמ"א י"ז מ"ב נ"ט)
לומר ושם רשעים ירקב כשמוזכרין המן בקריאת מגילה	הלבוש היה אומר כן (שע"צ נ"ז)	להרקיב השם רשעים וס"ל דלא חשיב הפסק דמענינו של יום (שע"צ נ"ז)	למ"ב טוב שלא לאמרו כלל (שע"צ נ"ז)	דיובל לצמוח קלקול גדול שלא ישמע או איזה תיבות מן הש"ץ ולא יצא או בקריאת המגילה (שע"צ נ"ז)
הקורא בעת שהקהל מוכין בהמן	ישתוק (מ"ב ס')	כדי שישמעו כולם קריאתו (מ"ב ס')	י"א דאינו נכון להכות שישתוק הקורא (מ"ב נ"ט שע"צ נ"ז)	דלכתחילה אסור להפסיק יותר מכדי נשימה (שע"צ נ"ז)
לבטל מנהג	מותר אם נשתנה הענין מכומן הראשונים או כשאין לו ראייה מן התורה (באה"ט ט"ז)		אפילו בשעת הדחק אם נמצא באיזה פוסק אפילו יש בהמנהג איזה צד איסור או שנתייחד ע"פ ויתיקין (באה"ט ט"ז)	
לבטל דבר שנגזר במנן	דבר שהוא רק משום חשש ועברה החששא - ודבר שבממון - ודבר שלא פשט איסורו ברוב ישראל (באה"ט ט"ז)	חששא לא חשוב שנאסר - דהפקר ב"ד הפקר (באה"ט ט"ז)	אפילו ידוע הטעם ובטל הטעם (באה"ט ט"ז)	דצריך מנן אחר להתירו (באה"ט ט"ז)
לחזור אחר עשרה לקרות המגילה	אפילו בזמנו וי"א אפי' כבר קרא מגילה בעיר צריך להדר אחר עשרה וכ"ש שלא בזמנו (ש"ע י"ח מ"ב ס"ד)	פרסומי ניסא (מ"ב ס"א)	אבל אי אפשר בעשרה קורין אותו ביחד - אם כבר קרא בעיר ואחד לא שמע קורא לכתחילה ביחיד (ש"ע י"ח)	הואיל וקורין אותה בעיר בעשרה והנס כבר נתפרסם (רמ"א י"ח)
קלות המגילה בכרכה ביחיד	כשקורא בזמנה (רמ"א י"ח)	דמתוך שהוא חובה בו ביום על כל יחיד ויחיד קורין אותו אפילו ביחיד דהכל קורין בו איכא פרסום הנס (רש"י מגילה ה')	שלא בזמנה אפילו חל ט"ז בשבת שמוקפין קורין בערש"ק (מ"ב ס"א ס"ז)	שלמוקפין נקרא ערש"ק שלא בזמנו
להצטרף נשים או קטנים לעשרה לקריאת מגילה	נשים יש להסתפק אם מצטרפין (רמ"א י"ח)	דעשרה רק לפרסומי ניסא אפשר דסגי אף בנשים (מ"ב ס"ג)	קטנים בוודאי אין מצטרפין לעשרה (מ"ב ס"ג)	דחיובו רק מטעם חינוך ולא בני חיובא ניהו (מ"ב ס"ג)

הטבלאות אלו הם בפרושה לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איסור למוכרם ב"ד ויש
© מועדון הספרי

דיני ברכת המגילה - סימן תרצ"ב

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
ברכת שהחיינו על מגילה	הקורא מגילה מברך שהחיינו לרמ"א אפילו ביום (ש"ע א')	לרמ"א דעיקר מצות קריאתה ביום (מ"ב א')	למחבר אינו מברך כשקורא ביום - אבל לא יברך לרבים (ש"ע א' מ"ב א' ב')	דכבר בירך בלילה - שאין האבל מברך שהחיינו להוציא רבים (מ"ב א' ב')
ברכת שהחיינו על משלוח מנות וסעודת פורים	נכון לכוון כשמברך על המגילה לצאת גם זו (מ"ב א')	רגם כן מצוות היום (מ"ב א')	מי שאין לו מגילה לא יברך (מ"ב א')	דזהו דבר הנהוג בכל יום ובכל שבת ויו"ט (מ"ב א')
לברך שהחיינו על היום	י"א דראוי לברך זמן על היום (מ"ב א')	מפני תקפו של נס שהיה בו וככל מועדי השם דמומן לזמן שמברכין (מ"ב א')	אם היה לו מגילה בלילה וברך או שהחיינו לכו"ע אי"צ לברך ביום (מ"ב א')	שיצא ע"י לברך על המגילה (מ"ב א')
נשתתק הקורא באמצע המגילה	יתחיל השני ממקום שפסק הראשון (מ"ב ב')	דביחוד יקראו כל המגילה	אין השני צריך להתחיל מראש - וכ"ש דאין לברך מחדש (מ"ב ב')	דהוא טרחא דצבורא - דיצאו כל הקהל בברכת הראשון (מ"ב ב')
הברכה על המגילה	אחד יכול לברך והשני קורא בין בברכה ראשונה בין באחרונה ובלבד שיכוון להוציא והם יכוונו לצאת (רמ"א א' מ"ב ג')	הברכה אינו מעבך ויצא אם לא בירך לפניו או לאחריה (ש"ע א')	הברכה אינו מעבך ויצא אם לא בירך לפניו או לאחריה (ש"ע א')	
הברכות שמברך היחיד על המגילה	הברכות לפניו (מ"ב ח')	דברכות שמחויבים לכו"ע	הברכה שלאחריה (רמ"א א')	די"א דאין לברך ביחוד וי"א דכל הברכה תלי' במנהג ע"ב ספק ברכות להקל (באה"ל אלא)
הברכה הרב את ריבנו	נוהגים לברך אחר קריאת מגילה (ש"ע א')	דאיתא בגמרא דלאחריה תלי' במנהגא (מ"ב ד')	לא יאמר הא-ל הרב או הא-ל הנפרע (מ"ב ה')	דכבר זכר השם (מ"ב ה')
הפיוט אשר הניא	נוהגו לומר בלילה (ש"ע א')	לא נהגו לאמרו ביום (ש"ע א')	לא נהגו לאמרו ביום (ש"ע א')	דכבר אמר פיוטים בשמו"ע (מ"ב ז')
לשוח או לברך בעוד שקורין המגילה	למגילת הקורא מותר להפסיק אם נזכר באמצע שעדיין לא בירך יברך בין הפרקים וכמ"כ לשאול בין הפרקים מפני הכבוד (מ"ב ו' באה"ט ה')	דלא חמור מקר"ש דק"ל בין הפרקים שואל מפני הכבוד (שע"צ ז')	בין השומע בין הקורא אסור להם לשוח לכתחילה אפילו בד"ת (מ"ב ט')	כיוון דמברך לפניו אין להפסיק לכתחילה עד שישגמור המצוה וי"א שיש ברכה אחריה אסור להפסיק
השח בעת הקריאה לצאת בדיועבד	הקורא ששח יצא (מ"ב ט')	דשמע כולה (מ"ב ט')	השומע השח לא יצא אם חסר לשומע תיבה אחת (מ"ב ט')	דהא לא שמעה כולה (מ"ב ט')
השח בין ברכה לקריאה	אם בתחילת קריאה יחזור לברך - והשח בסוף הקריאה לדעת בעל הדיבור ויכול לברך (מ"ב ט' שע"צ י"ב)	דהיפסד הברכות - דברכת הרב לא שייך כ"כ להמגילה אלא הודאה בפני עצמו (מ"ב ט' שע"צ י"ב)	אם שח בסוף הקריאה להברכות הרב את ריבנו לדעת הטור יש לעיין (מ"ב ט' שע"צ י"ב)	דשייך למגילה והפסיק ביניהם (שע"צ י"ב)
לצאת ולברך לאחרים כשכבר יצא	יכול לברך וכ"ש להוציא אע"פ שיצא (ש"ע ג' מ"ב י')	דכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט.)	י"א דאם יודעין לברך יברכו בעצמן וי"א דאי"א להוציא בפחות מעשרה אם יודעין לקרות בעצמו (מ"ב י' שע"צ י"ג)	דכיון דכבר יצא בקריאה - דאין היחיד מוציא חבירו בפחות מ"י (תרפ"ט מ"ב ט"ו)
לקרות להוציא נשים שאינם בבית כ"כ אחרי ששמע בבית כ"כ	יקראנה אחר שיצא מבית כ"כ - ויברך לשמוע מגילה (מ"ב י"א)	דמצוה שיצא בעצמו בקריאת דקציבור די"א דאשה מחייבת רק לשמוע (מ"ב י"א)	אם מכון שלא לצאת באותה קריאה יכול לקרוא להם קודם קריאת ביהכ"כ (מ"ב י"א)	דשפיר יצא אח"כ בקריאת הציבור (מ"ב י"א)
לאכול או לטעום או לישן קודם קריאת מגילה	טעימה בעלמא מותר לצורך גדול כחולה או שהתענית קשה עליו ואכילה מותר למי שהשחיה יזיק לבריאותו ע"י שאחד יזכרונו (מ"ב י"ד ט"ז)	למי שקשה עליו התענית ולבאה"ל המקל לחולה ולילדות מבע"י קצת יש לו על מי לסמוך וכמ"כ לציבור במקום דחק גדול (ש"ע ד' מ"ב י"ד באה"ל מפלג)	אפילו מכביצה פת או משקין אסור וכמ"כ שיגה אסור (רמ"א ד' מ"ב ט"ו)	כדון קר"ש ערבית שמה יחטפנו שגה ויבטל מקריאתה וביום כדון שופר ולולב (מ"ב ט"ו)
לקרות המגילה מפלג המנחה	למי שקשה עליו התענית ולבאה"ל המקל לחולה ולילדות מבע"י קצת יש לו על מי לסמוך וכמ"כ לציבור במקום דחק גדול (ש"ע ד' מ"ב י"ד באה"ל מפלג)	כמו דחשבינן ל"י לילה לענין תפילת ערבית (מ"ב י"ג)	להפריח אינו יוצא אפילו דיעבד ולשתו אפילו ביהש"מ אין לקרות אם לא באונס ולהוציא אפילו מקצתה קודם צאת הכוכבים חזר לקרות בלי ברכה (מ"ב י"ד)	דקריאת לילה נפקא מ"לילה" ולא מקרי לילה עד אחר ציה"כ (באה"ל מפלג)
ספק קרא מגילה	אפשר דחייב לחזור ולקרות (מ"ב ט"ז)	דלא חשיב ספיקא דרבנן לקולא משום דהוא דברי קבלה (מ"ב ט"ז)	אפשר דאינו מחויב לחזור ולקרות (מ"ב ט"ז)	דספק דרבנן לקולא (מ"ב ט"ז)

הטבלאות אלו הם בפרושו לא למסקן מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכים לעיין במשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל

דיני סדר תפלת פורים - סימן תרצ"ג

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דתקבל כבר אמר על שמו"ע (מ"ב א')	אחר ואתה קדוש שאחר קריאת מגילה יאמר קדיש שלם בלא תקבל (מ"ב א')	דתקבל על שמו"ע - דתקבל על סדר קדושה (מ"ב א')	אחר שמו"ע קודם מגילה וי"א דיובל לומר ג"כ אחר אתה קדוש (מ"ב א')	האמירת קדיש עם תקבל אחר מעריב
ואין מתחילין ובא לציון גואל שאין גאולה בלילה (תוס' ד' ד"ה פסק)	בימי החול אין אומרים ויהי נועם ואינו מתחיל ובא לציון רק מתחיל ואתה קדוש (שו"ע א')	אומרים אחר מגילה אתה קדוש שזוכר בתהלים במנוח שנאמר על אסתר א-לי א-לי למה עזבתני - ככל מוצש"ק (כל בו סי' מ"ה)	בימי החול מתחיל ואתה קדוש - ובמוצאי שבת אומרים גם ויהי נועם (שו"ע א')	האמירת ויהי נועם ואתה קדוש אחר קריאת המגילה
	להכל בו אין אומרים ויתן לך (באה"ט ב' שע"צ ב')	כמו בשאר ימות השנה שאומרים פסוקי ברכה (מ"ב ב')	אחר הבדלה שאחר סדר קדושה (רמ"א א' מ"ב ב')	האמירת ויתן לך כשחל מוצש"ק
הבדלה אחר מגילה	להפרי"ח יבדיל קודם וי"א רק בורא מאורי האש קודם (שע"ת ב')	דכל מה שיש לאחר ההבדלה בביצית היום מאחרין לה (מ"ב ג')	קורין מגילה ואח"כ מבדילין (רמ"א א')	
לטלטל מגילה בשבת ולהביאה לביהכ"נ בשבת	י"א דאסור בטלטול וי"א דאסור רק אם ט"ו חל בשבת - ויש שמונעים מלהביאם לביהכ"נ ויש להחמיר אפילו ע"י קטן (שע"ת ב')	דכיון דמותר לקרא בה בקורא בתורה מותר גם בטלטול - דאז לא מחזי כ"כ כהכנה (שע"ת ב')	בשאר שבתות השנה - ואפשר להביאו בצינעה ולעיין בה קצת דרך לימוד (שע"ת ב')	
אמירת על הנסים בפורים (בתפלה)	אין מחזירין אותו אם לא אמרה (רמ"א ב')	כיון דהתירן להתפלל מעריב חשבין לילה גם לתפלה (שע"ז ו')	אומרים בלילה אפילו התפלל ערבית קודם צאה"כ וכמ"כ ביום (שו"ע ב' מ"ב ד')	
אמירת על הנסים בהשני ימים וי"ד ט"ו	בני י"ד לא יאמר גם בט"ו ואם אמרה אין מחזירין אותו (רמ"א ב' מ"ב ו')	דאין חשוב הפסק דאומרים מספק (מ"ב ו')	כרכים הספקות אם מקפות חומה אומרים בשני ימים (מ"ב ו')	
להשכים לביהכ"נ ולא לחלוץ התפילין	אין לחלוץ התפילין אף שהתפללו כבר עד אחר קריאת מגילה (מ"ב ו')	שישאר שעות ביום להתעסק במצות היום (מחה"ש סק"ב)	שחרית משכימים לבית המדרש (מ"ב ו')	
קריאת הלל בפורים	אין קורין בו הלל (שו"ע ג')	לפי הטעם דקריאתה זו הילולא (שע"ת ב')	י"א דכשאין לו מגילה יש לו לקרות הלל בלי ברכה ואפילו יש לו חומש שקורא בו מגילה והקורא הלל לא הפסיד (שע"ת ב')	
נפילת אפים והאמירת לאסוף בפורים	אין נופלים על פניהם ואין אומרים למנצח וא-ל ארך אפים בשני ימי פורים (שו"ע ג' מ"ב ח')	דיש בה מפלה לעובדי כוכבים (באה"ט ד')	בתוס' במגילה ד' כתב דאומרים שיר מזמור לאסף (באה"ט ד')	
הקריאה בספר תורה בפורים	לרמ"א אין המנהג לכפול פסוק אחריו (רמ"א ד')	להשלים לעשרה פסוקים (שו"ע ד')	קורין בפ' עמלק ויבא עמלק עד מדור דור - למחבר כופלין פסוק אחרון (שו"ע ד')	
הסדר אחר קריאת התורה בפורים	לא יאמר קדיש אחר סיום המגילה כשאומרים הברכה הרב (מ"ב י"א)	בכסיום הקריאה	אומרים חצי קדיש - וקורין המגילה ומברך לאחריה וצריכין כולם לשמוע הברכה ואח"כ סדר קדושה (שו"ע ד' מ"ב ט' י"א)	
המול התינוק קודם קריאת המגילה	לפרי"ח יקדים קריאת מגילה (מ"ב י"ב)	דששון מרמז על מילה (מ"ב י"ב)	לרמ"א מלין קודם (רמ"א ד')	
להחזיק הס"ת למקומו קודם קריאת מגילה	לתוס' במגילה ד' לא יחזיר הס"ת למקומו עד שיקראו את המגילה (באה"ל מרציאין)	דאם יאחו ס"ת בידו יהא לכו על הס"ת וצריך לבחון לצאת שמיעת מגילה (באה"ל מרציאין)	כן פסק הבאה"ל דיחזיר קודם (באה"ל מרציאין)	

הטבלאות אלו הם במירוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו זה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואלל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איסור להעתיק כל ירושה
© מועצת חסידי סלוצק

דיני מעות פורים לעניים - סימן תרצ"ד

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דפרוטה שיעור מתנה - דעכ"פ נתן ב' מתנות	לא פחות משני פרוטות לשני עניים - וצ"ע אם נתן השני מתנות לעני אחד אם יצא (מ"ב ב' באה"ט א')	שנאמר במגילה ומתנות לאביונים	בין איש ובין אשה חיוב ליתן לפחות שני מתנות (שור"ע א')	החיוב מתנות לאביונים
דלמא אכלו להו קודם פורים (באה"ל לשני)	לא ניתן להם קודם פורים (באה"ל לשני באה"ט א')	כדי שיהנו ממנו בפורים - דע"כ נותן גם ביום פורים ויש הרבה החוזרין על הפתחים בפורים (מ"ב ב' באה"ל לשני)	לכתחילה צריך ליתן דבר הראוי להנות ממנו בפורים מאכל או מעות שיוכל להוציאם בפורים - ומנהג העולם ליתן קודם פורים (מ"ב ב' באה"ל לשני)	מתנות לאביונים ראויים
כדי לקיים מצות צדקה (באה"ט א')	שאר צדקה אינו חיוב רק פעם אחת בשנה (באה"ט א')	כמו ד' כוסות (באה"ט א')	לדעת כמה פוסקים אפילו עני המתפרנס מצדקה מחיוב ליתן ממנה שנתנו לו (מ"ב א')	החיוב מתנות לאביונים או צדקה לעני
דבר שבחובה ואין יכול לפרוע חובו ממעות מעשר (מ"ב ג')	השני מתנות צריך ליתן משלו (מ"ב ג')	דבר צדקה שאינו מחיוב יכול ליתנו ממעות מעשר	ההוספה שמוסיף מהשני מתנות יכול ליתן ממעות מעשר (מ"ב ג')	מתנות לאביונים ממעות מעשר
במקום שאין עניים יכול לעכב המעות פורים שלו אף שכבר גבו אך רגיל ליתן בכל שנה לצורך עניים ולתנם במקום שירצה (שור"ע ד' מ"ב י"ג)	שאר שמה גדולה ומפוארה אלא לשמה לב עניים יתומים ואלמנות ודומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים (מ"ב ג')	יתן שלש מחצית השקל - ו"א ליתן קודם פורים ו"א בליל פורים קודם מנחה ו"א קודם שחרית (רמ"א א' מ"ב ד')	מוטב להרבות בו מלהרבות בסעודתו ולשלוח מנות לרעיו (מ"ב ג')	להרבות במתנות לאביונים
דאין נוהגים כן (רמ"א א')	אין נותנים כה"א ליתן מחצית השקל מלבד דג' מחצית הנ"ל (רמ"א א')	דשלוש פעמים כתוב תרומה בפרשה - ע"ש הקדים שקליהם לשקלי המן	מבן כ' שנים ולמעלה - ו"א מ"ג ולמעלה - והמנהג גם לבני הקטנים אשה מעוברת בעד בנה (רמ"א א' מ"ב ה')	הנתינת מחצית השקל
דאיתא במשנה כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק (מ"ב ה')	לא יפסול מליתן אם התחיל ליתן אפילו לקטן (מ"ב ה')	שכן כתב כל העובר על הפקדים מן בעשרים שנה - דבר חיובא	מתנות לאביונים יש ספק אי מהני (באה"ל ליתן)	החיוב מחצית השקל
דמצוה מאכל ומשתה שישמחו בפורים (באה"ל ליתן)	משלוח מנות לא מהני (באה"ל ליתן)	דכיון דנותן מתנה (באה"ל ליתן)	אם נותנו לעני מחצית השקל יצא ידי מתנות לאביונים (באה"ל ליתן)	מתנות לאביונים ומשלוח מנות על מנת להחזיר
עני המתפרנס מן הצדקה צ"ע אם מחיוב ליתן מחצית השקל (באה"ל יש)	עני המתפרנס מן הצדקה צ"ע אם מחיוב ליתן מחצית השקל (באה"ל יש)	דעד האדם ראשון עדיין אינו צדקה - דכבר נוהגו כן הו"ל כהתנו בדוריא כל הנותן צדקה על דעת הגבאי (באה"ל ויש)	עצה לאדם ראשון - או אולי העצה גם לאנשים אחריו (באה"ל ויש)	מחצית השקל מעני או לעני
שכן דעת הנותנים שתהיה לצורך פורים	הגבאי אינו יכול לשנותן לומר דין בפחות והמותר יפול לצדקה (שור"ע ב' מ"ב ו')	דצדקה יש לו דין הקדש וחיוב לקיים מחשבתו אף שלא הוציא בשפתיו (מ"ב ו')	העני בעצמו יכול לשנות אף דגבו המעות לצורך פורים או מה שלא הספיקו לאכול בפורים יפול לצדקה (רמ"א ב' מ"ב ו' ט')	לשנות מעות פורים לצדקה אחרת
אינו רשאי לשנותו לצדקה אחרת (מ"ב ו')	אינו רשאי לשנותו לצדקה אחרת (מ"ב ו')	דכל הנותן אדעתא דמנהגא נותן (מ"ב ז')	אם יש מנהג בעיר מותר ליתנם לחזן (מ"ב ז')	מעות פורים שיתן הגבאי לחזן
כדי שיהיו הכל שמחים דכתיב ימי משתה ושמוחה	אין מדקדקים במעות פורים (שור"ע ג')	כדי שיהיו הכל שמחים דכתיב ימי משתה ושמוחה	דכל מי שפושט יד (שור"ע ג')	נותן המעות פורים
דגזול עניים ומראה בעצמו כאלו מקיים בזה מתנות לאביונים (מ"ב י')	לכתחילה לא יתן ובעיר שלא הורגלו עדיין בכך לא יתן (מ"ב י' באה"ט ג')	מפני דרכי שלום (מ"ב י"א שע"צ י"א)	במקום שנהגו או בעיר חדשה כשיש דרכי שלום (שור"ע ג' שע"צ י"א)	נתינת מעות פורים גם לעכו"ם

הטבלאות אלו הם במירוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריך לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בזה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
המכון למחקרים חז"וניים
© מנהלת המפעל

דיני סעודת פורים - סימן תרצ"ה - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
בסעודה אחת יוצאין ואינו דומה למגילה (רמ"א א' מ"ב א')	לא יצא אם אכל רק בלילה ואינו חיוב לאכול סעודה גם בלילה (שו"ע א' מ"ב א')	דעיקר סעודת היום - לכבוד פורים (מ"ב ג')	מצוה להרבות בסעודת היום ויצא בלא לחם - ונכון להרבה קצת בסעודה בלילה (רמ"א א' מ"ב א' ש"ע"א')	החיוב סעודת פורים בפורים
	בליל ט"ו אין חיוב לאכול ופת גם ביום אינו חיוב (ש"ע"ד')		ביום ט"ו איכא חיוב קצת לאכול וקצת משתה ושמחה (רמ"א ב' ש"ע"ד')	החיוב בסעודת פורים בשושן פורים לעירות
דשרגא בטהרה מאי מהני - דחייב לבסומי עד דלא ידע (ש"ע"ת א')	ביום לא צריך נרות - ואין צריך לעשות בסעודת פורים זכר לחרבן (ש"ע"ת א')	לכבוד פורים - דרך שמחה ויו"ט (ש"ע"ת א')	נכון ללבוש גם מבערב - וימצא בכתי נירות דולקות בלילה - ויש מדליקים גם ביום (רמ"א ב' מ"ב ג' ש"ע"ת א')	ללבוש בגדים ולהדליק נירות וזכר לחרבן
דמתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי ואחר המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיוכון לבו לשמים (רמ"א א')	אינו מעבב - וי"א דאינו צריך להשתכר כ"כ רק ישתה יותר מלמדו וישן וכן ראוי לעשות (רמ"א א' מ"ב ה' באה"ל חייב)	כדי שיהא ניכר הנס הגדול בשתיית היין שכל הנסים שנעשו לישראל בימי אחרשורש היו ע"י משתה (באה"ל חייב)	חיוב איש עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (שו"ע ב')	לבסומי בפוריא (להשתכר בפורים)
עד שלא יבחין מה בין טובה זו לטובה זו - שלא נצטוו על שמחה של הוללות ושטות (מ"ב ד' באה"ל ע"ד)	לא יפסוק מלינתן שבח על זה בשמחה - אין אנו מצווין להשתכר ולהפחית עצמנו מתוך השמחה (מ"ב ד' באה"ל ע"ד)	שנטל נקמה רבה ממנו שברכו הקב"ה שעלה למעלה - דארור המן גמט' ברוך מרדכי (מ"ב ד' ש"ע"ז ה')	קודם שנשתכר בודאי נתן תודה להשם יתברך על השני טובות, מפלת המן - וגדולת מרדכי - וי"א דלא ידע לחשוב גמט' (מ"ב ד' ש"ע"ז ה')	השכרות עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי
שיהיה שמחה של מצוה (מ"ב ד')	היודע בעצמו ש"ע"י שישתה יולול בענין נטילת ידיים וברכת המוציא וברכת המזון ולא יהיה סעודה של הוללות מוטב שלא ישתכר (מ"ב ד' באה"ל ע"ד)	דמצות צריכות כוונה	אפשר דצריך כוונה על זה לשם מצוה וכל מעשה יהיה לשם שמים (מ"ב ד' באה"ל ע"ד)	הכוונה בסעודת פורים ומתנות לאביונים ומשלוח מנות
שלא יתענה כל היום דפורים ימי משתה ושמחה	אין להתענות בפורים ואפילו בתענית חלום יאכל קודם ביאת השמש (רמ"א ב')	כדין המתענה תענית חלום בשבת (תקס"ח ה')	בתענית חלום יתענה עד אחר מנחה - וזהמתענה צריך למיתב תענית לתעניתו (מ"ב ו' תקס"ח ה')	להתענות בפורים
דאין כח קבלתו חל כלל על יום זה (תק"ע מ"ב ב')	המקבל תענית בלשון קבלת תענית במנחה ערב פורים אין צריך התרה להתיר נדרו (תק"ע א')	שפורים רק מדרבנן (תק"ע שו"ע ג')	יראה להתיר שבועתו (מ"ב ו')	הנשבע להתענות בפורים
דטרוידים במשלוח מנות ונמשך ע"פ רוב עד מנחה (מ"ב ח')	לא נהגו לעשותה בשחרית (מ"ב ח')	ערש"ק מפני כבוד שבת (רמ"א ב')	אם רצה הרשות לעשותה בשחרית ויש המשבחין העושה בשחרית ונהוגים אחר מנחה - וערש"ק בשחרית (רמ"א ב' מ"ב ט')	הזמן סעודת פורים ביום
דאסור להתחיל סעודה קודם מנחה (מ"ב ח')	כשהגיע זמן מנחה לא יתחיל הסעודה קודם מנחה (מ"ב ח')	לעשות עיקר הסעודה ביום (רמ"א ב')	מתפללים מנחה בעוד היום גדול (רמ"א ב')	תפלת מנחה ביום פורים
דא"כ העיקר הסעודה אינו בפורים	לא כמו שנהגין להתחיל סמוך לערב ועיקר הסעודה בלילה ליל ט"ו	דיהא עיקר הסעודה בפורים	ביום, ורוב הסעודה צריכה להיות ביום (רמ"א ב')	עיקר הסעודה יום פורים יעשה
שלא יטעו שהוא סעודת פורים (ש"ע"ז י"ב)	יש שאין אוכלין בשר בלילה (ש"ע"ז י"ב)	זכר לזרעונים שאכל דניאל וחבריו בבבל וגם אסתר אכלה זרעונים (רמ"א ב')	י"א שיש לאכול מאכל זרעונים (רמ"א ב')	לאכול בפורים בלילה הראשונה
דא"א לשמות כראוי ביחיד ורמו בפסוק משפחה ומשפחה (מ"ב ט' באה"ט ט')	טוב שלא יעשה הסעודה לבדו רק יקבץ אנשי ביתו וחבריו (מ"ב ט')	דדרשינן ליהודים היתה אורה, אורה זו תורה (רמ"א ב')	טוב לעסוק בתורה קצת קודם שמתחיל הסעודה - והסעודה תהיה עם חבריו שמחה של דברי תורה (רמ"א ב' מ"ב ט')	לעסוק בתורה ועם חבריו בסעודה
דבכיון אינו בכלל שמחת פורים - דמקפידין (מ"ב י"ג י"ד)	אם כיוון להזיק - או בהזיק גדול אין המנהג לפטרו (מ"ב י"ג י"ד)	דעשה מכח השמחה - דאין מקפידין (מ"ב י"ג י"ד)	אם הזיק מכח שמחת פורים - ולב"ח רק בהזיק קטן (רמ"א ב' מ"ב י"ג)	לפטור מלשם אם הזיק חבריו בפורים
דלא עדיף מתפלה דחובה ואין מחזירין אותו וגם אין חיוב לאכול פת בפורים	אם שכח י"א דאין מחזירין אותו וספק ברכות להקל ובסעודה שניה לכו"ע אין מחזירין אותו אלא אומר בהרחמן (מ"ב ט"ו)	בברכת הודאה - דס"ל דחייב בסעודה דכתיב ימי משתה ושמחה	אומרה בברכת הארץ - ואם שכח י"א דמחזירין אותו בסעודה ראשונה (שו"ע ג' מ"ב ט"ו)	אמירת על הנסים בברכת המזון ולהחזיר אם שכח

הטבלאות אלו הם בפורש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, תנהלת המפעל

כל הזכויות שמורות
איחוד לומדים בני ישיבה
© מנהלת המפעל

שכת לומר על הנסים האם מחזירין אותו?

אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ, ואם שכת לומר עה"נ אין מחזירין אותו דספק ברכות להקל, ודוקא בסעודה ראשונה שאוכל בו ביום, אבל בסעודה שניה שאוכל אחר המנחה שקורין סעודת פורים וכבר אכל סעודה אחת ביום שוב אין מחזירין אותו לכו"ע, אלא כשמגיע להרחמן יאמר הרחמן הוא יעשה לנו נסים וכו'.

נמשכה סעודתו עד הלילה האם אומר על הנסים?

אם התחיל סעודתו ביום ומשכה עד הלילה אומר על הנסים, וי"א דוקא כשלא התפלל ערבית עדיין אבל משהתפלל שוב אינו אומר עה"נ, וי"א דבכל גזוני אומר, ונכון שיברך בהמ"ז קודם שיתפלל. ואם רוצה למצוא תקנה שיתפללו קצת מהצבור בבהכ"נ כדרכו תמיד משהגיע הזמן בלילה, יברך בהמ"ז ויאמר עה"נ וילך לבהכ"נ להתפלל ואח"כ יכול לאכול ולשתות ולשמוח עוד, ואם לא אמרו בודאי אין מחזירין אותו לכו"ע. כשחל פורים בע"ש ומשכה סעודתו עד הלילה חייב להזכיר רצה ולא יאמר על הנסים, וכ"ז אפילו כשלא התפלל עדיין, ובפרט אם התפלל מקודם בודאי אינו כדאי להזכיר אח"כ עה"נ בבהמ"ז.

במה יוצאין חיוב משלוח מנות?

חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים לאיש אחד, ולא בגדים ושאר דברים, וה"ה משקה שפיר דמי, וכן סגי באחד אוכל ואחד משקה, ובענין שיהיה מין אוכל המבושל ולא בשר חי, וי"א דכיון שהוא שחוט וראוי להתבשל מיד שרי. ואם שולח לעשיר דבר פחות אינו יוצא בזה ידי משלוח מנות, ונכון לזהר בזה לכתחלה. צ"ע אם שלח ב' מנות לאיש עני אם יוכל לחשבם לתרתי לקיים שילוח מנות ולקיים מתנות לאביונים, ואם נתן עוד מתנה אי' לעני אחד יצא או לא. כתב הפר"ח עיר ספק מוקף ישלחו המנות בי"ד שהוא לרוב העולם ובפמ"ג מפקפק בזה. ואם אין לו מחליף עם חבירו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו ויוצא י"ח אע"פ שהולך אח"כ לסעוד אצלו.

פרטי דיני משלוח מנות

יש מסתפקים אם הביא בעצמו המנות ולא ע"י שליח אי יוצא דבענין דוקא ע"י שליחות. ויש לשלוח מנות ביום ולא בלילה, וה"ה מתנות לאביונים אם לא שקיים המצוה דשילוח מנות לאיש אחד ומתנות לשני אביונים ביום אין נ"מ במה שרוצה להוסיף עוד בלילה, ואם שולח מנות לרעהו והוא אינו רוצה לקבלם או מוחל לו יצא וי"א שלא יצא. ואשה חייבת במתנות לאביונים ומשלוח מנות

כאיש ואין נזהרין בזה, ואפשר דוקא באלמנה, אבל אשה שיש לה בעל בעלה משלח בשבילה לכמה אנשים, ומ"מ יש להחמיר.

איזה מלאכה אסור לעשות בפורים?

פורים מותר בעשיית מלאכה, ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין, ודוקא ביום אבל בלילה עד הנץ שרי לעשות אף במקום שנהגו שלא לעשות ובחתי"ס מהמיר בזה, וע"י עכו"ם שרי, וה"ה כשאין לו מה לאכול שרי לעשות מלאכה ולתפור בגדי חבירו בשכר, וכל דבר שיהיה בו הפסד שרי דכל דבר שמחה מותר בפורים. והאידנא נהגו בכל מקום שלא לעשות ופרקמטיא מותר, ומותר לעשות כל מלאכת מצוה, כגון לכתוב פסקי הלכות ופשטי המקרא ואגרת שלום ומזכרת חובותיו, וכן כל דבר שא"צ עיון גדול, ומ"מ יש לראות שלא ימשוך בה ויתבטל משמחת פורים. מגילה מותר לכתוב בפורים.

דיני אבילות האם נוהגת בפורים?

אין אבילות נוהג בפורים לא בי"ד ולא בט"ו, ואפי' אבילות יום ראשון נדחה מפני פורים, אבל דברים שבצנעה נוהג, ובענין חליצת מנעלים וישיבה ע"ג קרקע בודאי אין להחמיר, ומ"מ יראה למעט במיני שמחה שעושין. מותר לאבל לקרות המגילה בביהכ"נ אם אין שם אחר שיודע לקרות כ"כ בנקודות ובטעמים ובדקדוק האותיות, והליכה מביתו לתפלה אסור, וי"א דבשחרית הולך לבהכ"נ, והמיקל להתנהג כן לא הפסיד. ואע"פ שאין נוהג אבילות בפורים עולה לו למנין שבעה ימי אבילות אפילו מת בפורים.

האם מותר להספיד ולילך לביה"ק בפורים?

יום י"ד וט"ו אסורים בהספד, ומקום שנהגו שביום ז' הולכים על הקבר לקונן אסור בפורים, אלא האבל לבדו ילך לשם עם חזן אחד ויאמר לו השכבה, ואפילו בערב פורים לא ילך לשם.

האם מותר לו לילך לב"ה לקריאת המגילה ולתפילה?

אפילו אם יש לו מנין בביתו הולך לבהכ"נ לשמוע מקרא מגילה בעבור, ולצאת מפתח ביתו לעניני רשות יש להחמיר, וכ"ז ביום אבל בלילה אם יש לו מנין יתפלל ויקרא המגילה בביתו, ואם אין לו מנין יתפלל בביתו וילך לשמוע מקרא מגילה בבהכ"נ אי איתרמי בחול, ואי איתרמי במו"ש ילך לבהכ"נ מבעוד יום, ולבד הקריאה לא יצא מפתח ביתו. וביום ט"ו לא ילך מביתו לביהכ"נ אפי' להתפלל שחרית, ומ"מ לענין חליצת מנעלים וישיבה ע"ג קרקע אפילו ביום ט"ו א"צ. א"א צידוק הדין ולא קדיש אלא לחכם בפניו אחר שדורשין עליו, ואע"פ שא"א צ"ה אומרים קדיש.

היכי תמצא שיהי' מצוה בפורים ליתן לעשיר יותר מלעני?

זכות הלימוד

לימוד שבתון עירך ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחבר ליועץ מ"ד ירוש
© מתנתל ומסעל

אבל האם מותר לשלוח או לשלוח לו משלוח מנות?

אבל אפילו תוך שבעה חייב לשלוח מנות וכ"ש דחייב במתנות לאביונים, אכן ישלח רק מעות או בשר לעניים ולא תפנוקים העשויים לשמחה. מי שמת אביו בפורים לשנה הבאה ישלח מנות אף שהוא י"צ, אבל אין שולחין לאבל כל י"ב חדש לאביו ואמו [ולשאר קרובים תוך ל'] אפילו דבר שאינו של שמחה, ואם האבל הוא עני מותר לשלוח לו מעות אפילו תוך ז', ובמקום שנהגו להקל לשאול בשלומם מותר לשלוח להם מנות ג"כ בתוך י"ב חודש, ואבל לא בתוך שלשים אבל לא ישלחו לו מיני שמחה.

אונן האם מחויב בסעודת פורים ומקרא מגילה?

אונן מותר בבשר ויין ביום אבל לא בלילה, אפילו בלילה ראשונה וכ"ש בלילה שניה, וכל שכן שחייב במקרא במגילה ותפלה וק"ש, ודוקא בלילה אף על פי שמתו מוטל לפניו אבל ביום שרוצה לקברו קבורת מתו קודם, ולכן קורא ומתפלל אח"כ, אבל קודם הקבורה הוא פטור, וי"א דבליל י"ד ישמע קריאת המגילה מאחר. וביום ט"ו אסור בבשר ויין. וי"א דבכל מת קריאת המגילה קודם לקבורתו, וכן נוהגין לקברו אחר יציאת בהכ"נ, והאונן אע"פ ששמע הקריאה בצבור יקראנה שנית אחר שנקבר המת ובלא ברכה. ולענין ק"ש ותפלה הוא כשאר אונן בימות החול דקודם הקבורה הוא פטור, ותפילין י"א דלא יניח וי"א דצריך להניח והפמ"ג כ' דצ"ע לדינא.

האם מותר לעשות שמחות בפורים?

מותר לישא אשה בפורים בין בי"ד בין בט"ו, וי"א דיעשה החופה ביום י"ג והסעודה בערב, וי"א דנכון יותר לעשות החופה בסוף יום י"ד וסעודת פורים יעשה מקודם, וכ"ש שמותר לעשות פדיון הבן וברית מילה.

האם יש היתר לעבור על איזה איסורים בפורים?

אין איסור בדבר מה שנהגו ללבוש פרעופים בפורים וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר וכן בלבישת כלאים דרבנן, וי"א שיש לבטל מנהג זה הן בפורים או בשמחת נישואין, ואם כל המלבושים של איש רק מלבוש א' של אשה וניכרים הם אפשר שאין למחות בהם. וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה אין בזה משום לא תגזול, ונהגו כך מעת קריאת המגילה עד ליל סעודת פורים שהם שני לילות ויום אחד, ומותר לברך על מה שחוטפין, מיהו לאו משנת חסידים היא ושומר נפשו ירחק ממלבושים דכלאים ולחטוף מחבירו.

דיני פורים קטן בשנה מעוברת

יום י"ד וט"ו שבאדר א' אין נופלים על פניהם ואין אומרים למנצח ואסור בהספד ותענית, אבל שאר דברים אין נוהגים בהם, ואבילות לכו"ע נוהג באדר ראשון. ולכו"ע אין אומרים על הניסים, ואם אמרו אין מחזירין אותן. ואין אומרים אא"א בפורים קטן ב' הימים דלמנצח יענך ואא"א שוים המה, ומזמור לאסף תלוי במנהג המקומות. אם חל פורים קטן בשבת א"א צו"צ.

האם חייב בסעודה בפורים קטן?

י"א שחייב להרבות במשתה ושמחה בי"ד שבאדר ראשון אבל לא בט"ו אף לכרכים המוקפין חומה, ואין נוהגין כן, מ"מ ירבה קצת בסעודה, וטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעתים הללו. מי שאירע לו נס באדר וקבל ע"ע לעשות תמיד יום משתה ושמחה אם אירע בשנה פשוטה עושה בראשון ואם אירע במעוברת בשני יעשה בשני. אם נדר בפירוש להתענות בפורים קטן חל הנדר, אבל אם נדר בסתם ב' וה' של כל השנה י"ל דדעתו היה לבד פורים קטן.

האם מותר לעשות סעודת תנאים לאירוסין בפורים?

הגב' בעצמך...

לימודי שלחן ערוך ארוז
עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
הסדר ליוזמים מ"ל ושות'
© מהדורת הסתיו

Sponsored By:
DollarPhone

זכות הלימוד

דיני סעודת פורים - סימן תרצ"ה - ח"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
דס"ל בתוך סוף סעודה אוליגן - דאפילו לכתחילה יש פלוגתא - דעשה לילה (מ"ב י"ז)	י"א שאין לאמרו - ולכו"ע אין מהזירין אם לא אמרו - וי"א דלא יאמרו אם התפלל מעריב (שו"ע ג' מ"ב ט"ז י"ז)	דבתר תחלת הסעודה אוליגן - די"א דלא יאמרו אחר מעריב - דיכול לאכול ולשתות אח"כ דמצוה שמחה בשני ימים (מ"ב ט"ז)	י"א דאומר וכן המנהג והנכון לאמרו קודם מעריב ואם רוצה להתפלל יברך ברכהמ"ז קודם ואח"כ יתפלל (שו"ע ג' מ"ב ט"ז)	אמורת על הנסים בברכהמ"ז כשהתחיל סעודתו ביום ומשכה עד הלילה
דעל הנסים ורצה תרתי דסתר ודזכרת רצה חמור מעל הנסים (מ"ב ט"ז)	לא יאמר על הנסים אפילו לא התפלל מעריב (מ"ב ט"ז)	דבשבת מזכירין רצה ועכשיו שבת (מ"ב ט"ז)	יאמר רצה (מ"ב ט"ז)	אמורת רצה ועל הנסים בברכהמ"ז כשהתחיל סעודתו ביום ערש"ק ונמשך סעודתו עד לילה
דכתיב ומשלוח דוקא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	יש ספק אי יוצא אם הביא בעצמו ולא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	דכתיב ומשלוח דוקא ע"י שליח (מ"ב י"ח)	חייב לשלוח לחבירו שני מנות (שו"ע ד')	לשלוח המנות
דלשלוח מנות משמע הראוי לאכילה מיד - אי חשוב שני מנות (מ"ב י"ט באה"ט ז')	לא בגדים או שאר דברים י"א גם לא בשר חי - ויש להסתפק בכגון דג וביצה שעליו (מ"ב י"ט באה"ט ז')	דמנות משמע דראוי לאכילה - דשתיה בכלל אכילה (מ"ב י"ט)	תהיה מיני אוכלין המבושלים או משקין וי"א הראוי להתבשל מותר (שו"ע ד' מ"ב י"ט)	השני מנות
שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות וגם דומה לשכינה (מ"ב ג')	מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו (מ"ב ג')	להרבות רעים (שו"ע ד')	המרבה לשלוח לרעים משובה (שו"ע ד')	להרבות במשלוח מנות
דלעניים מצוה לחלק (מ"ב כ')	השני מתנות של מתנות לאביונים שיתן יחלקם לשני עניים (מ"ב כ')	דבעשיר די אם נתן שני מנות לאחד (מ"ב כ')	השני מנות של משלוח מנות די לאדם אחד (שו"ע ד')	ליתן השני מנות או השני מתנות לאדם אחד
דאפשר דבשעה ששלח לא היה חיוב בהם אפשר דלא יצא (באה"ט ז')	צ"ע אם שלח לפני פורים והגיע בפורים אם קיים המצוה (באה"ט ז')	דאין נפקא מינה במה שהוסיף אם יקיים המצוה בפורים (מ"ב כ"ב)	אם יקיים משלוח מנות לאיש אחד ומתנות לאביונים לשני אביונים ביום יכול להוסיף בלילה (מ"ב כ"ב)	לשלוח מנות או מתנות לאביונים בלילה או לפני פורים
דלא חשוב מנה בעיניו	לח"א לא יצא אם נתן דבר פחות (באה"ל חייב)	שתהיה המנות חשוב בעיניו (באה"ל חייב)	נכון להזהר לכתחילה לשלוח דבר הראוי לעשיר (באה"ל חייב)	המשלוח מנות לעשיר
דלא קיים המצוה בפועל ע"י שחבירו מחל	להפרי"ח לא יצא (מ"ב כ"ד)	כיון דקיים הנותן מצות שליח	לרמ"א יצא (רמ"א ד')	השולח מנות לרעהו וחבירו אינו רוצה לקבלו או מוחל לו
דבעלה משלח בשבילה וכמה אנשים (מ"ב כ"ה)	אשה שיש לה בעל אין צריך לשלח בעצמה (מ"ב כ"ה)	שהיו גם באותו הנס (מ"ב כ"ה)	אשה מחויבת כשאין לה בעל, ויש להחמיר אפילו יש לה בעל (רמ"א ד' מ"ב כ"ה)	אשה במשלוח מנות ומתנות לאביונים
שלא יבוא איש לשלוח לאלמנה ויבואו לידי ספק קידושין שיאמרו שזהו סבלנות שאחר קידושין וכבר קדשה לפני עדים (מ"ב כ"ו)	משלוח מנות לא ישלח איש לאשה או להיפך (רמ"א ד')	דבמעו"ט או דרך צדקה ליכא למיחש לסבלנות (מ"ב כ"ו)	מתנות לאביונים יכול לשלוח אין לחוש (רמ"א ד')	לשלוח מנות או מתנות לאביונים איש לאשה או להפך
דשני מצוות הם	ספק אפילו אם נתן מתנה לעוד אחד אפשר דלא יצא (באה"ל או)	דעני ג"כ בכלל רעהו (באה"ל או)	ספק אם קיים בזה גם מתנות לאביונים (באה"ל או)	המשלוח מנות לעני
שלמה נחלק ממצות מגילה שנתחייבו בשני הימים	הפרמ"ג מפקפק בזה (באה"ל או)	שי"ד פורים לרוב העולם (באה"ל או)	י"א שישלחו בי"ד (באה"ל או)	משלוח מנות בי"ד לעיר שספק מוקף
כיון שלא הכין לעצמו כלום ולומדין כן בגמרא מחלפי סעודתיהו (מחצהש"ק י"ב)	יש פוטרים (באה"ט ט')	דאפשר דיצא שניהם רק כשחלפי סעודתם)	המג"א כתב טוב להחמיר (באה"ט ט')	משלוח מנות למו שאוכל על שלחן חבירו ולא הכין לעצמו כלום

הטבלאות אלו הם בפירוש לא למסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק לחקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה.

לומד נכבד! - הגנו בה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיאיל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

איזה קמח כשר למצות בפסח?

האחרון כי א"א לבררם יפה.

עירב קמח חטים עם שאר קמח מה דינו?

העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן יוצא בה ידי חובתו בפסח, ואפי' אין בעיסה שיעור חטים שיהא כזית בכדי אכילת פרס ג"כ יוצא בה כשאוכל כזית מן העיסה, ולא בענין שיאכל כל אכילת פרס, וכ"ז בחטים ואורז, אבל אם עירב קמח חטים עם קמח דוחן וכה"ג, או אם עירב קמח של שאר מיני דגן עם קמח אורז ועשה ממנו מצה, אינו יוצא בה ידי חובתו בשיש בה טעם דגן, אא"כ יש בה קמח דגן שבכל פרס ממנה יהא בה כזית מקמח דגן, ואז יוצא ידי חובתו בשאוכל כזית מן העיסה. וי"א שאפילו בחטין ואורז אין יוצאין ידי חובת מצה אלא בשיש חטים באורז כדי אכילת פרס, ובשאר מיני דגן אפילו בכדי אכילת פרס נמי לא, מפני לאחשובי כל העיסה ככולא דגן אינו אא"כ יש רוב דגן ומיעוט אורז או שאר מינים, ולכתחלה נכון להחמיר ובשעת הדחק יש לסמוך אסברא ראשונה.

האם צריך לברור החטים של פסח קודם טחינתם?

אם לא ביררו החטים או שאר מיני דגן מאכילת עכבר אין בכך כלום ואפילו אין ששים נגדן שרי בדיעבד, וא"צ לברר אפילו לכתחלה, וכשאינן ס' נגדם נכון לכתחלה לבררם, וכן אם לא ביררו ממנו אותו דגן שצמת מותר לטוחנן הכל ביחד, מיהו צריך לראות שאין בו כל כך שלא יהא ששים כנגדו מן ההיתר, ומותר לאפות אפילו בפסח דכבר נתבטל קודם פסח בששים ואינו חוזר וניעור, מיהו בעל נפש יחמיר לעצמו לאפות קודם פסח כשיש מצומחים.

כשאינן ששים נגד המצומחים מה דינו?

אם יראה לו שאין ששים כנגדו צריך לברור המצומחים, ואינו מחויב לנקות כולם אלא לפחות מהם עד שיהו ששים כנגדם. ואם ליכא ס' כנגדם אפילו בדיעבד אסורים בהנאה, [ואפילו אם ספק אם היה ס' נגד המצומחים ג"כ אסור], וצריך לבערם קודם הפסח, ואם עבר עליהם הפסח ולא ביערם ימכרם לעכו"ם חוץ מדמי אסור שבו, ואם לא היה ס' נגד המצומחים י"א שמותר להוסיף עליהם עוד חטים כשרים כדי לבטלן בששים ולטחנן קודם פסח, ורוב הפוסקים אסורין, ומ"מ בשעת הדחק יש לסמוך על המקילין.

יוצאים ידי חובת מצה בליל ראשון של פסח בכל ה' מיני דגן, והמנהג ליקח לכתחלה חטים, ואם אין לו חטים יקח למצות מאחד מהד' מינים החשוב לו ביותר, אבל לא באורז ודוחן ושאר מיני קטניות, וגם אינם באים לידי חימוץ, ומותר לעשות מהם תבשיל, ואפילו לש אדם קמח אורז וכיוצא בו ברותחין וכסהו בבגדים עד שנפחה כמו בצק שהחמיץ מותר באכילה, ויש אוסרים, ואפילו לבשל אורז וקטניות שלמות, והמנהג באשכנז להחמיר ואין לשנות, ואפילו באחרון של פסח ג"כ אין להקל בזה.

באיזה אופנים מותר לאכול קטניות בפסח?

בשעת הדחק שאין לאדם מה לאכול מותר לבשל כל המינים חוץ מה' מיני דגן, ומ"מ גם בכגון זה יקדים קטניות לאורז ודוחן ורעצקע שהם דומין יותר לה' מינים, ונה"ה לחולה אף שאין בו סכנה מותר לבשל לו אם צריך לזה, אלא דצריך לבדוק ולברור יפה יפה בדקדוק היטב שלא ימצאו בס' גרעינים מה' מיני דגן, ואפילו במקום שיש להתיר מ"מ יחלטנו לכתחלה ברותחין.

קטניות שנפל תוך התבשיל מה דינו?

אין אוסרים בדיעבד אם נפלו תוך התבשיל, ודוקא שיש עכ"פ רוב בהיתר, ומ"מ אותן גרגרין שמוצאין צריך לזורקן אם לא שאינו ניכר, וכן מותר להדליק בשמנים הנעשים מהם, ואינן אוסרים אם נפלו לתוך התבשיל אפילו לתנו אותם מקודם במים, ואין צריך לדקדק לתלות הנר של שמן במקום רחוק מן השלחן דאפילו ניטף אין לאסור, ואפילו כתשו השומשמן שעושין מהן השמן במכתשת שכותשין שם חמץ מותר. מיהו כ"ז בשמן שומשמן וכדומה שאינם חריף, אבל בשמן זית אם כתש הזיתים בכלי שלתתו בו וכדומה צריך לזהר שלא לתלות הנר בקרוב לשולחן שלא יטיף למיני מאכל, ובשמן זית חיישינן אולי נכתשו במכתשת של חמץ, ובשמן זית שמובא ממדינות רחוקות אין לחוש לזה דמסתמא עושין אותו בכלים מיוחדים, ומדגמ"ר משמע דאין מחלק בזה. וכן מותר להשהות מיני קטניות בבית אפילו נפלו עליהן מים וה"ה דמותר ליהנות מהן.

מיני זרעים ואגוזים האם הוי קטניות?

זרע אקליז"א ואני"ס אלינד"ר אינן מיני קטניות ומותר לאכלן בפסח, ומ"מ צריכין בדיקה שלא יתערב בהן אחד מה' מינים, וע"כ י"א דטוב להחמיר שלא לאכול עני"ס וקימ"ל עד יום

האם צריכין כהיום לברור החטים למצות מצוה?

הגנ"ב בעצמך...

לימוד שולחן ערוך אורח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות. האתר לזמינות מיל יומון מתחילת הסתיו

זכות הלימוד

מאימתי צריכין המצות שמירה?

החטים שעושים בהם מצת מצוה טוב לשמרן שלא יפלו עליהם מים משעת קצירה, וי"א דשימור משעת קצירה מדינא הוא ולעיקובא ואפילו בדיעבד, ואף דאם לא ימצא מצה ששמור מעת הקצירה לשם מצה בודאי נוכל לסמוך ולברך ברכת אכילת מצה, מי"מ לכתחלה בודאי נכון להחמיר למצה של מצה ליקח דוקא מצה שמורה מעת הקצירה, והגרי"א היה נוהג בזה כל ימי הפסח. אבל קודם קצירה שעדיין היו מחוברים אין לחוש אפילו שידעינן שירד עליהן גשמים, ואפילו מחובר אם נתייבשו לגמרי ואין צריך עוד לקרקע מקבל חימוץ אם ירדו עליהן גשמים, וע"כ המנהג לקצור דגן של שמורה בעודן לחין קצת. ולפחות יזהר משעת טחינה, ובמקום שטוחנין בריחים של רוח או של יד א"צ גם אם שמירה ואם אין רגילין לרדוף שם החטין כ"א מלישה הלאה. ואם מותר לשלוח קמה שמורה על הבאהן בלי שומר ישראל בתוספת ירושלים מסתפק בזה, ואפשר דאין כדאי לשלוח בלי שומר.

אימתי מותר ליקח חטים או קמח מן השוק?

בשעת הדחק מותר ליקח קמח מן השוק, ואפילו במקום שלותתין החטים, ואפילו בשעת הדחק טוב יותר ליקח קמה שיפון או של שבולת שועל למצות מקמה חטים משוק כי זה לתתו וזה אין לתתו. ואפי' מן העכ"ם מותר אלא שצריך לרקדן מתחלה שמא יש בהן פירור חמץ, וי"א דקמתן של עכ"ם אסור בפסח ואפילו בשעת הדחק אין מתירין אותם כלל, וכל היכא דלית ליה קמחא אחרינא בשום צד כלל עושה מצה מקמה של עכ"ם ואוכל ממנה כוית למצה, ומשאר ראשונים משמע דלא מחמירין בדיעבד ואפילו כל ימי הפסח מותר.

אימתי אסור ליקח חטים או קמח מן השוק?

במקום שהמנהג לכבס את החטים ולהשהות אותם במים אסור ליקח קמח חטים מן השוק אפילו בשעת הדחק, ואפילו לכל ימי הפסח אסור, וכ"ש ליקח מהם למצת מצוה, וי"א דאפילו לשהות אותם בבית אסור, ואף אם עבר ושהה יש אוסרין, ויש מתירים למכרם לעכ"ם לאחר פסח. **וחטים מותר ליקח אפילו שלא בשעת הדחק,** אכן ליקח חטים מבעל הריחיים שלוקח מדות כל השנה בשכר טחינתו אסור אפי' בדיעבד דמכבסים אותם במים תחלה. ובמקום שטוחנין החטים בריחיים שטוחנין המלצי"ן אסור ליקח קמח מן השוק אפילו בשעת הדחק, (ואפילו במקום שאין דרך ללתות אותם מתחלה), וי"א דבשעת הדחק אף זה מותר דנתבטל קודם פסח, (וצריך לרקדן אותם שמא נשאר פירור של המלצי"ן בתוכם), מ"מ הנכון לאפות הכל קודם פסח.

האם צריך שימור למצות של כל ימי הפסח?

אף דמדינא א"צ שימור לשם מצה רק למצות של לילות הראשונות, אבל לשאר ימים די כשאין בהם חשש חמץ, ישראל קדושים הם ונהגו לעשות שימור לשם מצה בכל המצות משעת טחינה ולפחות משעת לישה.

חטים לתותים מה דינם בפסח?

אסור ללתות בין חטים בין שעורים, ואם עבר ולתת אסור לאוכלן וליהנות מהן בימי הפסח, ומי"מ להשהות קמח החטים הלתותים מותר בפסח אם שרן במים מעט וטחנן מיד אחר הלתיתה, אבל שעורים וה"ה שיפון ושיבולת שועל אפשר דאפילו באופן זה אסור להשהות לכתחלה, ובדיעבד אין לאסור למכירה אחר פסח אפילו בשעורים, והריפות העשויון מחמשת המינים אסור להשהות, ואף אם עבר והשהה אותן יש אוסרין למכור לעכ"ם אחר הפסח, ויש מתירין למכור לגוי אחר הפסח אם לא

נתבקעו ע"י שרייתן, ומי"מ בגרויפי"ן שעושיין משבולת שועל ששורין את השי"ש מקודם הרבה עד שמתבקעים לכ"ע אפילו למכרו לעכ"ם אחר הפסח אסור, ואפילו בדיעבד, והא"ר מתיר אפילו בשריה הרבה בדיעבד.

האם צריכין שקים חדשים לקמח של פסח?

שקים שנותנים בהם קמח כל השנה, וה"ה בנותן בו פעם אחת, אם רוצה ליתן בהם קמח ומכבסים אותם יפה, וצריך להיות דוקא בשפשוף בחמין ולא בצונן וגם באפר וחביטה, וצריכים להתיר קודם הכבוס כל התפירות שבהם בקצוות ובאימרא, או אם הם מטולאים, וגם צריך לגרור בסכין היטב את החמץ קודם הכבוס במקום שהיו התפירות, וה"ה שק שנתן בו פ"א קמח של פסח ורוצה לכבסם וליתן בהם קמח צריך להתיר ג"כ התפירות והטלאים, ולכתחלה יותר טוב לקנות חדשים, ובדיעבד אפילו לא התיר התפירות כלל קודם הכביסה ונתן קמח אין לאסור הקמח, ואפילו תוך הפסח יש להקל, וקודם הפסח אף אם נתן בשק ישן קמחא דפסחא יערה מיד וירקד שפא יש בצק בעין ושרי, ואם נמצא בתוך התפירות כמו עיסה שנתייבש אפילו בדיעבד אסור אפילו קודם פסח.

על מה אסור להניח השקים?

כשמוליכים השקים שיש בהם קמח מהרחיים אסור להניחם על גבי בהמה שאין אוכף או עור עב תחת השק, וכן יזהר לכתחלה שלא להניח הרבה שקין עם קמח זה על זה, וה"ה שלא ישב על השקים של קמח במקום שאפשר. ואם עבר והניח ע"ג בהמה או ע"ז אין לאסור בדיעבד, ועכ"פ צריך להמתין מעלי"ע עד הלישה שיתקרר הקמח, ומי"מ לכתחלה טוב יותר ליטול הקמח במקום שנתלחלח מן הזיעה.

האם מותר להשתמש ברחיים ובנפה של אשתקד?

נוהגים לנקר הריחים, וגם לכסות כל הכלים בבגד פשתן, וכיסוי בלא ניקור אין מועיל, או שירחצו את הכלים היטב שלא ישאר בהם קמח מחומץ מכל השנה, ונכון לעשות כים חדש לרקד בו הקמח לצורך פסח ולא להצניע משנה לשנה כים הרחיים, וכ"ש שאין משתמשין בכים ישן (של חמץ) אפילו ע"י הדחה ושפשוף והגעלה, ואין חילוק בכל זה בין אם הוא טוחן לצורך פסח אחר פורים או קודם פורים. וכ"ש במקומות שכל השנה טוחנין בהם שעורים חמוצים ועודם לחים קצת ונדבקין ברחיים דצריך לנקר, ומי"מ בדיעבד או בשעת הדחק שא"א לנקר הרחיים מותר לטחון בלי נקור רק שיאפה הכל קודם פסח, ועכ"פ יטחון הכל קודם פסח, (ועכ"פ צריך לרקד הקמח), ומן הנכון שלא להקל כל הני קולות של דיעבד עכ"פ לענין כוית של מצת מצוה, ולמצת מצוה יקח אחרים.

באיזה מקום טוחנין החטים?

צריך ליהדר כשטוחנין ברחיים תבואה לתותה, לא יטחון באותו בית לפסח אפילו ברחיים אחרת שהאבק פורח ומתערב יחד, ואפילו יש ששים, ולכן יעשה מחיצה ביניהם מן הקרקע ממטה עד התקרה, ומי"מ בדיעבד אף שהאבק נתערב יחד אין לאסור אם הוא קודם פסח.

האם יש איזה הידור בטחינת רחיים של יד?

נוהגים שקמח הראשון שנטחן אחר הניקור שומרים אותו עד לאחר הרגל או אוכלים אותו קודם פסח. ואנשי מעשה רגילים לילך בעצמם אל מקום הרחיים לראות הם בעצמם לטחינת קמחיהם, ועכ"פ ראוי להניח ברחיים שומר איש יר"ש ובקי בדנינים ולא ע"ה וקטן.

איזה זמן מוכשר ביותר לקצור החטים לפסח מה המ"ב בזה?

כל הזכויות שמורות
המחזור הלימודי מ"ג ירח
© מנהלת המסע

זכות הלימוד

כמה צריכין להמתין מהטחינה עד הלישה?

צריך לטחון החטים יום או יומים לפני הלישה, ועכ"פ לינת לילה לפחות, ואפילו בנטחון ע"י בהמות ג"כ צריך להמתין, ואפילו בחיים של יד טוב להחמיר, ואפילו אם מרקד הקמח לא אמרינן דמתקדר ע"ז, ואם טחנו בערב פסח יש אומרים שאסור ללוש, ואם עבר ולש אין לאסור בדיעבד, רק שישמרנו היטב מחימוץ שיעסוק בה בזריזות יותר מבשאר עיסות.

האם סובין מצטרפין לשיעור הכזית?

אין יוצאין לא בפת סובין ולא בפת מורסן, אבל לש הוא את העיסה בסובין ובמורסן שבה ויוצא בה, והם מצטרפין ג"כ לשיעור כזית מצה, ודוקא אם לא הפרישן ממנה, אבל אם הפרישן ממנה וחזר ועירבן לתוך הקמח ולשן ביחד אין מצטרפין לשיעור כזית. וה"ה דיוצאין בפת שנעשה מתבואה שאכלו התולעים.

האם מותר לעשות מצה רחבה?

טוב לכתחלה שלא לעשות המצה רחבה יותר מדי דהוי כאשישה, ואינו אלא לכתחלה, ודוקא בגלוסקא גדולה אחד משה באיפה אסור מדינא, וי"א דלאו דוקא אחד משה באיפה רק אם היא גלוסקא חשובה מחמת גדולתה. וי"א דאשישה הוא עיסה שנילושה בין חלב ושמן, ולפי"ז אין להחמיר בכל גונוי בדיעבד אפילו הוא לחם גדול מאד.

עסת הכלבים האם יש לה דין לחם והאם יוצאין בה?

עסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה יוצאים בה, ואף דמסתמא מעורב בה מורסן ופסולת הרבה, ואם לאו אין יוצאין בה, ובוה אפילו היתה פת נקיה אין יוצא בה, ועיקר חלוקת הוא אם חשב רק לכלבים או גם לאכילת אדם, וי"א הטעם משום שאינו קרוי לחם כל זמן שאין הרועים אוכלים ממנה, והיכא שמעורב בו מורסן הרבה ואינו ראוי לרועים לאכול מזה אין שם לחם עלה, ואפילו חשב להדיא גם לרועים בטלה דעתו דאין דרך ב"א לאכול לחם כזה, ולהיפוך אם הפת יפה אפילו עשאן לכלבים דין לחם עלה לכל הדברים, והוא שעשאן בצורת שאר פת, אבל אם יש בה שינוי שמינכר שהיא לכלבים לא, ורק לענין מצה אין יוצאין בה דאין משומר לשם מצה. והשיעור של מורסן מרובין כל שאין הרועה אוכל מחמתן את הפת, ודין זה לא תלי בטעם כעיקר דאפילו אכל כבר שלם אינו יוצא.

האם מותר לחלוט חטין בפסח?

כל מין חליטה בין שיתן מים ע"ג הקמח או הקמח ע"ג מים, ואפילו אם המים הם מרותחין הרבה שעומדים ע"ג האור והוא ממרס הקמח בתוך המים, אסור בין באכילה ובין בהנאה וכן להשהותו, ואם נתערבה בתבשיל אוסרת במשהו, ומ"מ אין לאסור התבשיל במשהו רק באכילה ולא בהנאה, וכן להשהותו מותר בכהאי גוונא.

האם מותר חליטה לצרכי רפואה?

מי שיש לו חולי בבטנו ורפואתו שחולטין שעורים או שבולת שועל ומניחים על בטנו, אם אירע חולי זה בפסח ויש בו סכנה מותר לישראל לעשותו בדרך חליטה, דהיינו שמרתחין המים היטב ואח"כ נותנין השעורין לתוכו, דכל שאפשר בצד היתר יעשה בצד

היתר, ואם אין בו סכנה אסור אפילו בדרך חליטה, ואין ליתן לחולה לשתות מי שעורים א"כ הוא מסוכן, וכן לענין לחלוט שעורים ולהניחם על הבטן, ואפשר דבלהניח על הבטן לא היו מחמירים בזה ובכל חולה התיירו וצ"ע. ואם עכו"ם עושה זה משלו או שמקנה לו הישראל השעורים קודם החליטה מותר אפי' באין בו סכנה, ואם אפשר לחלוט השעורין במי פירות מותר אף ע"י ישראל אפילו באין בו סכנה.

מה מותר ליתן לאנשי החיל בפסח?

כשאנשי חיילות עוברין בפסח וכופין לישראל לבשל להם מיני גרויפין, אם יכול לפייסן שיבשל להם של רעצקי מה טוב, ועכ"פ יכרר אותם מגרעיני תבואה שמצוי בהם, ואם אינו יכול לפייסן בזה ונותנין לו גרויפין של שעורים אם יכול להציל עצמו בממון מחויב ליתן כפי יכולתו, ואם לאו אזי יזהר הישראל עכ"פ לעשות חליטה, דהיינו שיניח לבשל המים מקודם עד שיהיה מבושל הרבה, ואז יניח הגרויפין מעט מעט כדי שלא יתקדר המים, וגם ברעצקי טוב שיעשה כן, אבל גרויפין של שבולת שועל הוא חמץ גמור, ואין החליטה מועלת כלל, ובוה ימסור החמץ לנכרי באחריות שהוא יבשל עבורם.

מצה גזולה האם יוצאין ידי חובתו בהם?

אין אדם יוצא ידי חובתו במצה גזולה, ואפילו בדיעבד צריך לחזור ולאכול וצריך לחזור ולברך, וי"א דאף בגזל מצה יש שינוי מעשה דכיון דלעיסה קנייה בשינוי מעשה והמצוה מתקיימת אח"כ בבליעת המצה, ואף דלדינא בודאי נקטינן דלא יצא וצריך לחזור ולאכול מצה אחרת משלו, מ"מ לענין שיהיה צריך לחזור ולברך כשאוכלה אפשר דיש לחוש שכבר יצא בדיעבד וע"כ לא יברך. ולענין מרור הגזול י"א דיצא בדיעבד, וי"א דלא יצא, ועכ"פ לענין ברכה בודאי יש לזהר כשנטל מרור אחר לאכול שלא לברך עוד מחדש. ואף בליל יו"ט שני אינו יוצא במצה גזולה. ודוקא גזולה אבל אם שאל מצה יוצא בה. ודוקא בגזולה אין יוצאין לפי שהמצה גופא באה בעבירה, מה שאין כן בהוציא מצה מרה"י לרה"י כשחלל פסח בשבת יוצא בה ידי חובתו וגם יברך עליה.

האם מותר ליקח מצות קודם שמשלם?

יש לזהר כשאופין הרבה בתנור אחד והרבה פעמים מתחלפין המצות נכון שיאמרו כל מי שיגיע מצתו לידו יהיה לו במתנה, וטוב לומר כן גם בשעת טחינה דלפעמים מתחלף הקמח. ואם קנה מצה ומשכן לרשותו, אם המוכר גלה דעתו בעת מכירתו שדחוק למעות ואינו יכול למכור בהקפה, וע"כ עייל ונפיק אחריו אזוי ומדחהו בלך ושוב ואינו נותן לו, מדינא לא קנה וממילא אינו יוצא בהם אח"כ ידי חובת מצה מן התורה.

קמח גזולה האם יוצאין ידי חובתו בהם?

בד"א כשגזל מצה, אבל אם גזל חטים או קמח ועשאו מצה יוצא בה דקנהו בשינוי מעשה, ומ"מ לכתחלה לא יקח אותו לצאת בה דלא יוכל לברך עליה בין הברכה דאכילת מצה ובין ברכת המוציא, וי"א שצריך לברך כיון שקנה כבר, וספק ברכות להקל. וה"ה היכי שגזל המצה ונתנה לאחר אותו אחר יוצא בה דהוי שינוי רשות, ודוקא היכי דהוי ג"כ יאוש בעלים דשינוי רשות גרידא לא קני, ואותו אחר מותר לברך עליה, ואם האחר חזר ונתנו לגולן גם הגולן יוצא בו דהוי יאוש ושינוי רשות.

קמח שלנו של כל השנה האם מותר להשהותן בביתו בפסח?

הגנה בעצמך...

הלבנת דיוזא
לבידוד שיתן עיקר אורח
עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות
המחיר למוניטין מ"ל ויח
© מתחלת המסע

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

אימתי שואבין מים שלנו?

אין לשין בין מצת מצוה בין שאר מצות אלא במים שלנו, בין שהם מי בורות ומעיינות בין שהם מי נהרות. ולכתחלה ראוי ונכון לשואבין בין השמשות ממש, אלא מפני שא"א לכוין ממש בין השמשות רשאי לשאוב סמוך לבין השמשות, ואין להקל לכתחלה לשאוב הרבה מבעוד יום, וכ"ש שלא לאחר לשאוב אחר כניסת הלילה, וי"א דמותר לכתחלה לשאוב ביום בכל שעה שירצה ובלבד שימתין מללוש בהם עד למחר, והיכא דאיכא קצת דוחק ש"ד למימלא ביממא בעוד היום גדול, ומ"מ בדיעבד שנשאבו הרבה מבעוד יום אין להחמיר ויכול ללוש בהם לכתחלה אחר לינת לילה, וכן אם שאבין בלילה קודם חצות מותר ללוש בהם למחר לכתחלה אך צריך להמתין י"ב שעות מעת ששאבין. ובין השמשות הוא לאחר שתשקע החמה עד צאת הכוכבים, וביום המעונן יותר טוב להקדים מלאחר. ואין לשין בהן עד שיעבור הלילה כולה, ובשעת הדחק יש להקל ללוש בהם אחר עמוד השחר אע"פ שלא עמדו י"ב שעות.

היכן יניח המים לאחר ששאבין?

אם הזמן חס יניחם במרתף שהוא קר, ואם אין לו מרתף יניחם בתוך הבית, ודוקא בחדר שאין מסיקין בו, ואם הזמן קר יניחם באויר כי המרתף הוא חם. וצריך להשכים ולהכניסם לבית קודם שיזרח השמש ואפילו ביום המעונן, ודוקא שהמים עומדים מבחוץ במקום שהשמש עולה משם, דאם יעמדו במקום שלא יוכל לראות פני השמש אין לחוש, מיהו ביום המעונן בכל גונו צריך לדייק להכניסם קודם שעת הזריחה. ואם לא הכניסם בהשכמה אם לא עמדו כל כך עד שהוחמו אינו מוזק ואפילו עמדו בשמש, ואם נעשו פושרין כהוחמו דמי, ופושרין נקרא כשנעשו כחמימות הרוק, וכל שנתחממו חמימות קצת אע"פ שאינו כחמימות הרוק אין ללוש בהם.

האם צריך לכסות המים כשמוליכין?

כשמוליך המים תחת אויר הרקיע יש לכסותן, ואם מוליך המים בכלי זכוכית אין מועיל מה שמכסה במפה מלמעלה אא"כ יכסה במפה על הדפנות, וטוב לכסותן גם בעת שמוליכין מן הנהר לביתו אף שכבר שקעה חמה שלא יפול חמץ לתוכו, ונוהגין לסנן המים בשעת השאיבה בכגד לבן ונקי.

חל ער"פ בשבת אימתי שואבין מים שלנו?

כשחל פסח באחד בשבת אפי' אותן שנוהגין לאפות בליל פסח במוצאי שבת יש לשאוב המים אור י"ג דהיינו בליל ה', וואף האופין בליל יו"ט שני אסורין לשאוב בין השמשות של יו"ט ראשון וצריכין לשאוב אור ליו"ד, ואם שכח לשאוב בליל ה' יכול לשאוב בע"ש מבעוד יום אפילו בעוד היום גדול, וכל זה ה"ה לאנשים שאופין הרבה ימים קודם פסח כשאופין ביום א' וזהרו לכתחלה

להכין מים בליל ה' בדיעבד בע"ש מבעוד יום. אמנם אם שכח להכין מבעוד יום יכין ביה"ש ע"י עכו"ם, ויש שמתירין אפילו ע"י עצמו.

האם צריך לחשוש על התקופה במים שלנו?

אין לשפוך מים שלנו מכת מת או תקופה הנופלת, ולא דוקא במצת מצוה דה"ה בשאר מצות שצריך לפסת, ומ"מ אם אפשר לו בקל להשיג מים אחרים שלנו נכון לעשות כן בשאר מצות, ומים שהכין למצת מצוה אין נכון לשפכן אף אם אפשר לו בקל להשיג מים אחרים. ומכל מקום טוב לכתחלה להשים בהם ברזל קודם שהתקופה נופלת, ויקח ברזל חדש או נקי ויתלה במשיחה תוך המים, אבל לא ישים ידו תוך המים, ובשאר ימות השנה יניח מלח או חותם.

האם נכרי כשר לשאוב מים?

אסור לכתחלה לשאוב מים ע"י א"י למצות של מצוה, ואף לשאר מצות ישאב ישראל אם אפשר, ומ"מ אין בזה קפידא משום שהמנהג לסנן. ונוהגין ליטול מים מיוחדים למצה של מצוה ויאמר בשעת השאיבה לשם מצת מצוה.

באיזה כלי שואבין המים?

נוהגין ליקח כלי חרס חדשים, אבל לא ישנים אפילו אם היו של פסת, אבל בשל עץ אין להקפיד, וה"ה של אבן או כלי חרס מצופין, וכ"ז דוקא שלא נשתמש בהם אלא במים בלבד, אבל אם היה בהם מי פירות טוב לזהר שלא לשאוב בו אא"כ הגעילו מקודם, וראוי לאסור מה שלוקחין חביות גדולות שמחזיקין בהם דבש ומדיחין אותן ומשימין בהם מים למצות, ובדיעבד אפשר שיש להתיר, ולכתחלה טוב לזהר שלא לשאוב בכלי נחושת ואפילו הוא חדש, אבל בדיעבד אין לחוש, ואפילו נשתהו הרבה ימים בתוכו המים מותר ללוש בהם, ואפילו לכתחלה נוהגין היתר ללוש בכלי נחושת, ואין נזהרין אלא שלא לשאוב בהם מים.

מאיזה מים צריך לשאוב?

י"א שמים המכונסין בבאר הבנוי תחתיו וסביבותיו וגם מלמעלה הוא מכוסה מותר ללוש בהם סמוך לשאיבתו, ואין להקל בדבר אם לא בשעת הדחק, ומ"מ אם יש לו מים שאובים שלנו בתוך ביתו טוב יותר שיקח אותם אף שיש לחוש שנשאבו מבעוד יום או אחר תהלת הלילה. וכ"ז בשאין המים נובעין מתחת הרצפה, אבל אם נובעים לתוכו מתחת הרצפה או שיש סילון השופך מים לתוכה תמיד אין להקל אף בשעת הדחק, ומים שבפלומ"פ ודאי אין להקל אפילו בשעת הדחק. מי גשמים שנקלטו מן האויר אין צריכים לינה, מיהו אם אינו לש תיכף בהם צריך שלא יעמידם במקום שתפוג צינתם.

הגנה בעצמך... מהו הזמן היותר נכון ומדויק לשאוב מים שלנו?

Sponsored By: **DollarPhone**

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
המחזור השנתיים של ירח
© מתחלת הסתיו

דפי שינויים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תנה סעיף א
עד סימן תנה סעיף ג

י"ב אדר

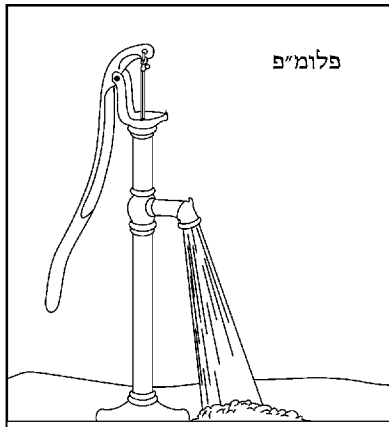
מחזור שינתיים

חלק ב'

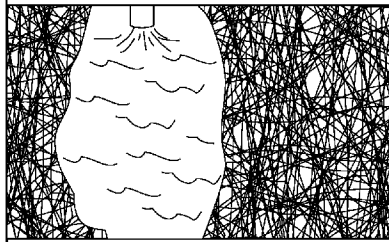
1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגות המפעל

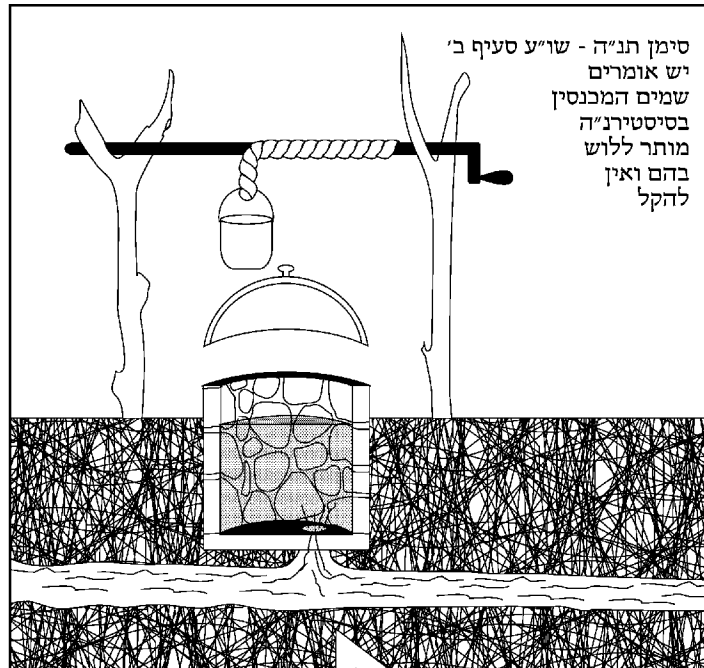
פלומ"פ

מ"ב ס"ק כ"ז

ומים שבפלומ"פ ודאי אין להקל אפילו בשעת הדחק שהרי אין מכוסה רק מלמעלה ולא מלמטה

שער הציון סימן קנט ס"ק מ"ה
.... אבל לפי הידוע מלאכת הפלומ"פ כעת אין שם כלי כלל למטה בפלומ"פ וכו'
עיין שם עוד בסימן קנט מ"ב ס"ק מ"ז

סימן תנה - ש"ע סעיף ב'
יש אומרים
שמים המכנסין
בסיסטירנ"ה
מותר ללוש
בהם ואין
להקל

מים נובעים לתוכו מתחת הרצפה

מ"ב ס"ק כ"ז

בסיסטירנ"ה. הוא מין באר הבנוי תחתיו וסביבותיו וגם מלמעלה הוא מכוסה והרי הם כמכונסין בכלי ואינם מרתיחים מחמת חמה המהלכת תחת הקרקע שהרי הבנין מפסיק ביניהם לקרקע וגם מלמעלה אין החמה מכה אותם:

מ"ב ס"ק כ"ז ואין להקל וכו'. שהרי אנו רואין שהמים שבתוכו אינו צונן כלל ויש לומר כיון דהבנין מחובר לקרקע אף שהוא מרוצף מ"מ מתחמם מחום השמש שמהלך מתחת הקרקע וע"כ צריך לינה כמו בשאר מימות אם לא בשעת הדחק.

וכ"ז בשאין המים נובעין מתחת הרצפה אבל אם נובעים לתוכו מתחת הרצפה וכו' אין להקל אף בשעת הדחק שהרי המים שבתוך הבנין מתחברין עם המים שבקרקע.

באר היטב - ד"ה בסיסטירנ"ה.

והוא מה שקורין בלשון הש"ס דות דהוא מים מכונסים בבנין שבקרקע שהבנין מפסיק בינו להקרקע וגם מלמעלה הוא מכוסה דהוי כאלו הן שאובין

לומד נכבד! - הננו בזה להבהיר שהציורים אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהציורים, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואיל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס

אם בדעת הקורא שצריכין לעשות ציור על איזה דבר במקום שלא עשינו ציור, נא להודיענו גם מזה, ואם ביכלתו לשלוח גם הציור שחושב שצריך להיות שם, - ואי"ה במהדורא הבא יוצג על מקומו, ויוקף לזכותו.

ציורים אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו להבין דברי המשנה ברורה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה,

בכל הכבוד, הנהלת המפעל

האם מותר ללוש במים שנתחממו?

אין ללוש במים חמין אפילו לא נתחממו אלא בחמה, ואפילו נעשו פושרין, ואף אם נצטננו לגמרי יש אוסרים ללוש בהם כיון שהיו פעם אחת חמין, ויש מתירים, ויש לסמוך עליהם בשעת הדחק או בהפסד מרובה. ולא במים הגרופים מדוד גדול שנחשתו עבה ותלוי על מקום האש ומים שבתוכו פושרים, דהיינו כחמימות הרוק או כמים ששואבין בקיץ מן הנהר, אפילו כשאין האש תחתיו, אבל אם ציננן לגמרי לבריע מותר בזה, ואפי' לא נתחממו אותן המים כלל בתוכו, ואין חילוק בין נחשת לחרס. ודוקא שהמלייר עדיין פושר קצת שהועתק מאש סמוך זמן מה, הא נתקרר זמן רב אין לחוש.

לש במים חמין או במים שלא לנו מה דינו?

אם עבר ולש בין באלו בין במים שלא לנו אסור באכילה, אבל בהנאה מותר אפילו לש בחמין, ויש מתירין בלש במים שלא לנו, וי"א דבשוגג מותר ובשעת הדחק יש לסמוך עליהם. והבי"ח מחמיר בכל גוונ, ואפילו להבי"ח אם נשאבו מן הנהרות יש לסמוך להקל בדיעבד בשוגג, וכן במים שלנו אך שהיו חמין שציננן שלש בהם בשוגג ג"כ יש להקל. ואפילו בלא דחק יש להתיר אם עבר בשוגג ולש במים שלא לנו, ומ"מ אין ליקח אותם לצאת י"ח מצה לילה ראשונה אלא ישתדל להשיג מצות אחרות, ודוקא אם עבר ולש בדיעבד, אבל לכתחלה ללוש בהם אסור אפילו אין לו מים אחרים ויאכל בפסח דברים אחרים, אמנם בלילה ראשונה יש להקל ללוש בהם.

מים שלא לנו שנתבטלו ברוב מה דינם?

מים שלא לנו שנתבטלו ברוב במים שלנו לשינ בהם, ואף לכתחלה יכול לערב אם רואה שלא יספיק לו המים שלנו. ומים חמין או פושרין שנתערבו בהרבה מים צוננין עד שנצטננו יש מקילין, ויש מחמירין בזה, ולענין ללוש בהם לכתחלה בודאי יש לזהר, אכן בדיעבד במקום הפסד מרובה או מניעת שמחת יו"ט יש להקל. ודוקא אם נתערב המים קודם הלישה ונתבטלו, אבל ליתן בעיסה חד בתרי במים שלנו אסור, ואפילו בדיעבד יש לעיין אם עירב במזיד, דאם היה שוגג בזה דקסבר שמותר אפילו לש במים שלא לנו לבד יש להקל.

מהו ליתן מלח בתוך המצה?

נוהגין שלא ליתן מלח במצה ואפילו בדיעבד יש לאסור, וי"א דאין להחמיר בדיעבד במעט מלח, ואם היה שוגג יש לסמוך להקל, וכ"ז לענין אכילה אבל בהנאה שרי בדיעבד, ואפילו בנתן לתוכו הרבה מי מלח ג"כ שרי בהנאה. וכ"ז דוקא קודם אפייה, אבל אחר אפיה שרי לקטוף פני המצה במי המלח ולהחזירם לתנור, ומ"מ למצת מצוה בשתי הלילות יש לזהר. ואם נתן בה מעט מלח ואפה אותה מיד אין נאסר בדיעבד, ובמלח שלנו שהוא תולדות המים אפשר דאין לאסור בדיעבד אפי' לא אפה אותה מיד.

נתן שאר מיני תבלין לתוך המצה האם כשרה?

לש המצה בקצח ושומשמין ובמיני תבלין כשרה כיון שיש בה טעם מצה, ואפילו אין בה רק כזית בכדי אכילת פרס, וי"א דצריך לאכול כל אכילת פרס כדי שיהיה בזה כזית מצה חוץ מתבלין, ולכתחלה בעינן שיהיה רוב מן הדגן, ויוצאין בה י"ח בלילה הראשונה וממילא אסור לאכלה בע"פ, וי"א דאינה כשרה אלא בשאר ימים דהיא בכלל מצה עשירה ואין יוצאין בה י"ח בשני לילות הראשונים, ויש להחמיר.

האם מותר ליתן שאר מיני תבלין לכתחלה?

לכתחלה אין ליתן בה תבלין, ופלפלין אפילו קודם אחד אפילו בדיעבד אסור באכילה ולא בהנאה, וכן אם נפל בה מעט סיד חי, אבל סיד שבכותל שכבר נתייבש ונתקשה כאבן אין אוסר, ודוקא כשנילוש בתוכו, אבל אם נפל עליו יסלקנו ומותר, וונגבי"ל דינו כפלפלין, ואפשר דה"ה נעגעלוי"ך וכרכום, וי"א דכל מיני תבלין חוץ מפלפלין וסיד מותר בדיעבד אפילו באכילה.

מה שיעור העיסה שעושים למצות?

אין לשיין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה שהיא מ"ג ביצים וחומש ביצה בינונים כמו שהן עם הקליפות והוא עשרון, וכן ישער אותה ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכלי אחר, ואח"כ יתן בו מ"ג ביצים, ויחזיר בו המים שיערה ממנו, והמים שיותרו יתנם בכלי אחר, והכלי המחזיק אותם הוא המדה למלאותו מקמת, והוא שיעור ג' קוואר"ט לערך, ולא ישער ע"י משקל. ולא ידחק הקמת במדה אף אם כמות הקמת אינו מחזיק אלא עשרון או פחות מזה דא"כ לא ילוש יפה, וימדוד בפזור כדרך שמוודדים למכור, ואפילו להניח ידו על הקמת אין נכון לכתחלה.

האם צריך להקפיד שלא ללוש יותר משיעור חלה?

אם לש יותר משיעור זה מותר בדיעבד אפילו עבר ולש יותר במזיד, ובשהה שיעור מיל בלישתו קודם שיתחילו העוזרים לסייע בשעת עריכה יש לאסור גם בדיעבד, וי"א דלא חששו חכמים בזה רק בימיהם, אבל בימינו שאופין מצות בעוזרים רבים, וגם תנורינו גדולים מאד ולשיין ועורכין ואופין בזריזות גדול, אין להחמיר אפילו בלשים במדה גדולה בפעם אחת שבודאי לא יבא לידי חימוץ, והעולם נהגו לכתחלה כדעה זו ואין למחות בידם, מ"מ כל ירא שמים יראה להחמיר כדעה ראשונה אף בימינו, ובפרט בישובים קטנים שאין להם מתעסקים הרבה בודאי יש לזהר שלא ללוש יותר מכשיעור. ואם לש יותר מג' קבין יש למחות ולמנעם, ואפשר דבזה אף בדיעבד אסור לכו"ע. וכ"ז כשהוא לש עיסות הרבה שאפשר לצרפן לחלה אח"כ, אבל אם בא ללוש רק עיסה אחת אין לצמצם כ"כ שמא לא יהיה בו כשיעור וכשיברך יהיה לבטלה, וי"א דאפילו ה' או ר' ביצים אין לחוש, וי"א דאין להוסיף כ"כ, וצ"ע.

אם לא הספיק המים שלנו להבית אופה לכל היום וצריכין לאפות עוד מהיכן יקחו מים?

הגנה בעצמך...

לימוד שילוני עדיף ארוך עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות. אישור לשימוש מ"ל וי"ח. © מנהלת הסניף

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

דפי שיעורים וטבלאות

משנה ברורה

מן סימן תנה סעיף ג

עד סימן תנז סעיף א

י"ג אדר

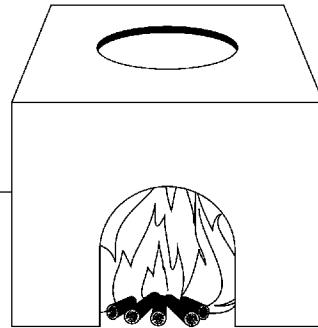
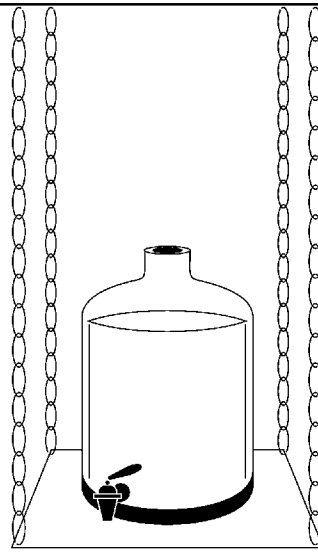
מחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
מהנהלת המפעל ©

ש"ע סימן תנה סעיף ג'
ולא במים הגרופים מדוד גדול שנחשתו עבה
ותלוי על מקום האש

מ"ב ס"ק ל"ב
ואפי' לא נתחממו אותן המים כלל בתוכו כי
טבע זה הדוד לפי שתלוי תמיד על מקום האש
להחזיק חומו בתוכו ולעשות המים ששופכין
לתוכו פושרין:

מ"ב ס"ק ל"א
שנחשתו עבה. היינו שהשולים שלו עבה

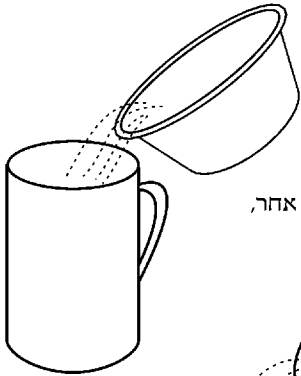
ש"ע סימן תנ"ו סעיף א'
מ"ג בצים וחומש ביצה בינונים והוא עשירון,
ושיעורה מקמח חטה מצרית תק"כ דרהם מצריים בקירוב.

מ"ב ס"ק א'
מ"ג בצים. כמו שהן עם הקליפות:
מ"ב ס"ק ג'
וכתבו האחרונים שהוא שיעור ג' קווארט לערך:

א) ימלא הכלי מים
עד למעלה

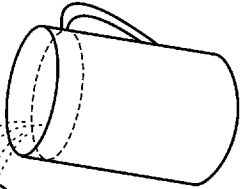
ב) ויערה המים לכלי אחר,

ג) יתן מ"ג
ביצים

ד) ויחזיר בו המים
שעירה ממנה

ה) והכלי המחזיק
אותם הוא המדה
למלאותו מקמח.

ו) והמים שיותר
יתנם בכלי אחר,

סימן תנ"ו - ש"ע סעיף א'
אינן לשיין לפסח עיסה גדולה משיעור חלה, שהיא
מ"ג בצים וחומש ביצה בינונים והוא עשירון,

וכן ישער אותה, ימלא כלי מים ויערה המים ממנו לכלי
אחר, ואח"כ יתן מ"ג בצים ויחזיר בו המים שעירה ממנה
והמים שיותר יתנם בכלי אחר, והכלי המחזיק אותם הוא
המדה למלאותו מקמח.

עשירון

5.00 lbs	שיטת חזון איש
4.50 lbs	שיטת ר' משה פיינשטיין

לומד נכבד! - הננו בזה להבהיר שהציורים
אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה
ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת
ורואה איזה שגיאה בהציורים, - או שיש לו
איזה הארה או הערה, נא שיואיל בטובו
להודיענו מזה, ולזכות את הרבים,
הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס
אם ברעת הקורא שצריכין לעשות ציור על
איזה דבר במקום שלא עשינו ציור, נא
להודיענו גם מזה, ואם ביכלתו לשלוח גם
הציור שחושב שצריך להיות שם, - ואי"ה:
במהדורא הבא יוצג על מקומו, ויוקף
לזכותו.

ציורים אלו הם בפירוש לא לפסוק מזה
הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על
הלומד בשעת לימודו להבין דברי המשנה
ברורה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים
המשנה ברורה,

ככל הכבוד, הנהלת המפעל